

מפתחות ענינים - אות ג'

גאווה וענוה

ע"י בערך מדות גאווה וענוה.

גאונים

החידה למה במשך הארבע מאות שנה של תקופות הגאונים לא מצינו דוגמת הגיוון הרב של דרכים שונים בדרכי לימוד ובעבודת ה' שמצינו בהתקופות של הראשונים והאחרונים.

דמויות ותקופות: הגאונים א' ב'.

דברי הרמב"ם, והמאירי על מדריגת הגאונים.

סנהדרין: שע"ג * סק"ד בההערה.

חומש: הקדמה, ד' סק"ד בההערה.

דמויות ותקופות: משנה וגמרא ו' סק"ג. הגאונים ג' (קטע "א" וקטע "ב").

בענין מה שמצינו שהראשונים חולקים על הגאונים.

סנהדרין: שע"ג * סק"ד ובההערה שם, סקי"ג.

חומש: הקדמה, ד' סק"ד ובההערה שם, סקי"ג.

דמויות ותקופות: בענין מאחרים החולקים על קדמונים סק"ד.

דברי הריב"ש שר"ת יכול לחלוק על הגאונים כי הי' "רב גובר"י וכאחד מהם ואולי יותר מהם בחריפות ובקיאות" (לשון הריב"ש).

סנהדרין: שע"ג * סקי"ג (סוף קטע ראשון).

חומש: הקדמה, ד' סקי"ג (סוף קטע ראשון).

דמויות ותקופות: הגאונים ג' (קטע "ולהלן").

בענין סבלו של רב אחאי משבחא בעל השאלתות.

שיחות: עמ' קכ"ד.

דברי הריב"ש על רב אחאי גאון הנ"ל. דמויות ותקופות: הגאונים ג' (קטע "ג").

מדריגת רב יהודאי גאון.

דמויות ותקופות: הגאונים ג' (קטע "ה").

בענין סבלו של רב סעדי' גאון.

שיחות: עמ' קכ"ה.

רב סעדי' גאון ורב האי גאון.

דמויות ותקופות: הרמב"ם ב'.

דברי הריטב"א שמתחילת קידושין עד דף ג' ע"א שם הוא מרב הונא גאון (לעומת דברי רב שרירא גאון שמתחילת המס' עד דף ג' ע"ב הוא מרבנן סבוראי).

דמויות ותקופות: הגאונים ג' (קטע "ו").

גדעון

בענין מה שנתנו לו מן השמים לשאול אות (שופטים ו', ל"ו).

חומש: פרי' בשלח, כי בא סוס פרעה (ט"ו, י"ט) סק"ב (קטע "ועוד הקשה").

גוד או אגוד

בענין יסוד הדין של גוד או אגוד: האם זה בגדר מכירה, או חלוקה, ועוד אפשריות, וכן האם זה מן התורה או מדרבנן.

ב"ב א': קל"ו, קל"ז סק"ב.

ראיות ליסוד הדין של גוד או אגוד.

ב"ב א': קל"ח.

בענין הגדר של התקנה דרבנן (לפי הצד שזה מדרבנן).

ב"ב א': קל"ו סק"ג, קל"ז סק"א.

הסברות לומר שאפשר לכופף על גוד או אגוד.

ב"ב א': קל"ו.

בענין אם לפי הצד שאפשר לכוף הרי הוא צריך לומר רוצה אני.

ב"ב א': קל"ו סק"ג, קל"ז סק"ב (קטע "ב'").

המחלוקת בין הר"י והריצב"א בענין אם בדמים יקרים, יותר משווי האמתי, יכול לומר לו גוד או אגוד, או האם רק בערכו האמתי.

ב"ב א': קל"ח סק"ב.

השיטה שהביא הר"ף שלא אמרינן גוד או אגוד אלא היכא שיש ביכולת שניהם לקנות, דבעינן שגם להנתבע יהי מעות ויכול לקנות, ושיטת הר"ף עצמו שסגי בזה שהתובע יכול להקנות.

ב"ב א': קל"ח סק"ג.

דברי הב"ח שהיכא שלשותף אחד יש כדי חלוקה ולהשותף השני אין, אין השותף שאין לו כדי חלוקה יכול לכוף את השני לגוד או אגוד, ודברי הש"ך ששפיר יכול.

ב"ב א': קל"ו (קטע אחרון), קל"ח סק"י.

דברי הראב"ד שיכול לומר טול אתה כשיעור, בדמים או בחנם, ואני פחות, כלומר שבשדה שיש בה ז' אמות, יכול לומר לו תיקח אתה ד' אמות ואני שלש ותשלם לי בשביל חצי האמה או תקחנה בחנם, או אטול אני כשיעור ואתה פחות.

ב"ב א': קל"ח סק"א.

חקירת הרמב"ן אם אמרינן גוד או אגוד בחצר שיש בו רק ג' אמות, או לא כיון שגם ע"י גוד או אגוד לא יגיע לו חלק הראוי לשימוש, או האם שפיר אמרינן גוד או אגוד כיון שגם עכשיו אינו ראוי לשימוש.

ב"ב א': קל"ח סק"ה.

דברי הר"י מיגש שאין אומרים גוד או אגוד בקרקע כי אפשר לשניהם להשתמש בה ביחד ע"י לעובדה בשותפות או על ידי למוסרה לאריס, ודברי הרא"ש שחולק עליו וסובר שגם בדבר שאפשר להשתמש בו ביחד אמרינן גוד או אגוד.

ב"ב א': קל"ו סק"ד, קל"ח סק"ו.

דברי הרמ"ה שיש לבן פשוט (כלומר שאינו בכור) חלק בהירושה גם קודם חלוקה ושלכן יכול לומר גוד או אגוד.

ב"ב א': קל"ח סק"ז.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ד סק"ג.

בענין אם חולקים שדה כנגד כרם.

ב"ב א': קל"ח סק"ח.

שיטת הבעל המאור שבשני חפצים משני מינים שדמיהם שוים, חולקים זה כנגד זה ויכולים לומר גוד או אגוד, וכן בשני חפצים ממין אחד שאין דמיהם שוים אומרים גוד או אגוד, ורק היכא שהם שני מינים וגם אין דמיהם שוה אין אומרים גוד או אגוד, ושיטת הרמב"ן שחולק על זה וסובר שגם בהציורים הנ"ל אינו יכול לכופו כי אין אומרים לאדם גם למכור וגם לקנות. ושיטת הרא"ש שבב' מינים לא אמרינן גוד או אגוד אבל במין אחד יכול לכופו אפילו אם אין דמיהם שוה.

ב"ב א': קל"ח סק"ב.

דברי השלטי הגבורים בשם רב האי גאון שב"ד מעמידים אפוטרופוס ליתומים קטנים ועושים גוד או אגוד, ודברי הרא"ש בתשובה שחולק וסובר שביתומים לא אמרינן גוד או אגוד כי אפוטרופוס אינו יכול למכור בנכסי יתומים.

ב"ב א': קל"ח סק"ט.

שיטות הראשונים בענין אם גוד או אגוד עדיף מלהשכיר ולחלוק בהשכר.

ב"ב א': קל"ח סק"ג סק"ד (קטע "ובדרכי").

שיטות הראשונים בענין אם גוד או אגוד עדיף מחלוקת ימים.

ב"ב א': קל"ח סק"ד.

שיטות הראשונים בענין אם להשתמש יחד או להשכיר עדיף מחלוקת ימים.

ב"ב א': קל"ח סק"ו סק"ד (קטע "ובדרכי"), קל"ט (קטע "והנה הרמב"ן" ולהלן שם).

בענין אם חלוקת ימים היא בגדר חלוקה או האם היא בגדר השתמשות יחד וחלוקת פירות.

ב"ב א': קל"ט.

בענין אם לפי הצד שהיא בגדר חלוקה, הרי היא בגדר חלוקת הגוף לגמרי, או האם היא בגדר חלוקת הגוף לפירותיו בלבד.

ב"ב א': קל"ח סק"ד (קטע "גם י"ל שחלוקת"), קל"ט.

בענין גוד או אגוד ביתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהם.

קידושין ג': חלק ההערות דף מ"ב הערה כ"ה סק"ב.

גוי - בן נח

בענין אין שליחות לעכו"ם, ע"י בערך שליחות - אין שליחות לעכו"ם.

בענין קדשי עכו"ם, ע"י בערך קדשים - קרבנו של עכו"ם.

בענין שגויים משיבים על האיסור של כלאים, ע"י בערך כלאים.

בענין שגויים משיבים על רוק יבמה, ע"י בערך יבום - חליצה.

בענין שגויים משיבים על האיסור של חזיר, ע"י בערך חזיר.

בענין גזל עכו"ם, ע"י בערך גניבה וגזילה - גזל עכו"ם.

בענין מזיק את העכו"ם, ע"י בערך מזיק - הקדש, חרש, עכו"ם.

בענין אם יום כיפור מהני גם לגוי, ע"י בערך יום כיפור.

בענין אם גוי מצווה לא לגנוב אפילו על מנת למיקט כמו שישראל מצווה, ע"י בערך גניבה וגזילה - גונב או גוזל על מנת להחזיר.

בענין דין הולד היכא שעובד כוכבים או עבד באו על בת ישראל, ע"י בערך ממזר - מהות ממזרות.

בענין לפני עור בגוי, ע"י בעך לפני עור, ובערך עבודה זרה סק"ח.

בענין האיסור לשאת ולתת עמהם לפני

אידיהם, ע"י בערך עבודה זרה סק"ח.

א. מדריגתו

ב. חיובים כלפיו

ג. הפקעת הלואתו

ד. קנינים

ה. דינים שונים מדיניו

ו. אישות בן נח

ז. נכרי שבעל בת ישראל

ח. מצותיו

ט. ז' עממים

א. מדריגתו

שגוי יכול לעבוד את ה' רק על ידי סייעתא דשמיא משא"כ ישראל מסוגל גם בכחות עצמו.

חומש: פר' נח, את האלקים התהלך נח (ו', ט') [א].

בענין אם גם גוי הוקש לחמור כמו עבד. קידושין ד': חלק ההערות דף ס"ח הערה כ"ה.

חומש: פר' חיי שרה, ויסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה (כ"ה, א') (קטע "וע"ע בקידושין" וקטע אחרון).

בענין אם לעכו"ם יש צלם אלוקים.

אבות: ק"מ, קמ"ז סק"ב, ק"פ.

חומש: פר' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"ב.

דברי ר"ת ש"האדם" כולל גוי אבל "אדם" אינו כולל גוי.

אבות: ס"ז (קטע "והנה בכ"ק").

בענין אם גוי יכול לזכות לכתר תורה.

ב"ק א': תפ"ה.

ע"ז: ט"ז.

הוריות: קפ"א.

אבות: רי"ז, רי"ח.

שיחות: עמ' מ'.

דברי רבי מאיר שאפילו גוי שיושב ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול.

ב"ק א': תפ"ה.

ע"ז: ט"ז.

בענין "מפרנסים עניי נכרים עם עניי ישראל וכו' מפני דרכי שלום".

סנהדרין: ש"י (קטע "אמנם").

אבות: רכ"ו (קטע "שוב ראיתי").

בענין "קוברין מתי נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום".

סנהדרין: ש"י (קטע "אמנם").

בענין אם יש איסור לבזות גוי.

אבות: ק"מ, קמ"ז סק"ב, ק"פ.

חומש: פר' וישב, והיא שלחה אל חמי' (ל"ח, כ"ה) סק"ב.

בענין שגם כלפי גוי שעובר על ז' מצות בני נח נהג הדין שאין מורדין אותו לבור (ולא מעלין אותו), אבל המינים שבהם מורדין).

ע"ז: ק"א.

ג. הפקעת הלואתו

דברי הקו"ש שאע"פ שהפקעת הלואתו מותרת אבל חוב ושיעבוד מיהא איכא, וממילא אם לא הפקיע הישראל את החוב ומכר הגוי את החוב לישראל הרי הלוה חייב להישראל.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"ט.

דברי הנ"י שהיכא שיש לגוי (שהוא המלוה של ישראל) משכון ולוקחים ממנו את המשכון הרי זה בגדר גזל ולא בגדר הפקעת הלואתו.

קידושין א': קנ"א סק"א.

שאסור להטעות גוי משום האיסור לגנוב דעת הבריות.

ע"ז: נ"ז (קטע "והנה בכ"ק").

ד. קנינים

שאצל גוי מהני לקנין כסף פחות משה פרוטה.

קידושין א': קכ"ו סק"א.

שיתכן שרק בשוה כסף מהני פחות משה פרוטה אבל כסף פחות מפרוטה אינו כלום.

קידושין א': קכ"ו סק"ב (קטע "ואת").

בענין היכא שאומר לגוי תן כלי שהוא פחות משה פרוטה לפלוני ותקנה החפץ

הוריות: ק"פ סק"ב, קפ"א (קטע "ולפי זה").

אבות: קכ"ה (קטע "והנה מזה"), רי"ז, (רי"ח), ר"כ סק"ב.

שדברי הרמב"ם הידועים בסוף הל' שמיטה ויובל כוללים גם גוי.

ב"ק א': תפ"ה (קטע "והנה הרמב"ם").

ע"ז: ט"ז (קטע "והנה הרמב"ם").

הוריות: קפ"א.

אבות: קכ"ה (קטע "והנה הרמב"ם"), רי"ז (קטע אחרון).

בענין הפגם של כל הגויים ערלים, באשה, ובני קטורה.

יבמות ב': תרצ"ב (קטע "והנה נראה"), תרצ"ז (קטע "ברם" וקטע אחרון), תשט"ו (קטע "ובדעת" וקטע "והנה יש לעיין"), תשל"ה (קטע "מיהו י"ל").

חומש: פר' לך לך, והקמתי את בריתי אתו (י"ז, י"ט) (בני קטורה).

דברי הגרי"ו שאע"פ שעכו"ם מביא עולה אבל אין להם כפרה וריצוי.

זבחים א': קכ"ז סק"ב.

המ"ד שסובר שישראל הבא על נכרית הולד ממזר.

קידושין ב': רפ"א (קטע "ועל כל פנים").

ב. חיובים כלפיו

בענין אם יש חיוב לתת צדקה לגוי.

גיטין: פרק המביא שע"ד (קטע "ועל כל פנים").

אבות: כ"ו סק"א.

בענין אם חייבים לדון גם גוי לכף זכות.

אבות: ל"ב סק"ד.

בענין מה שרבן יוחנן בן זכאי ה' מקדים שלום אפילו לנכרי שבשוק.

אבות: ק"מ, רכ"ו.

בענין "אין כופלין שלום לנכרי".

אבות: רכ"ו (קטע "והנה עיין עוד").

שלי, האם זה מהני מדין ערב.

קידושין א': קכ"ו סק"ב (קטע אחרון).

בענין אם לגוי יש קנין חזקה.

קידושין א': חלק ההערות דף ב' הערה ל"ה.

קידושין ב': חלק ההערות דף כ"ו הערה ל"ו.

דרכו של ר"ת שגוי אינו יכול לקנות עבד עברי בשטר, וכן אפילו קרקעות בשטר, כי אינו בתורת גיטין וקידושין.

גיטין: פרק המביא גט רס"ג סק"ב, ש"ו סק"א, (ש"ח סק"א קטע "ג"ו ולהלן שם).

קידושין א': חלק ההערות דף ב' הערה ל"ה.

קידושין ב': ר', ר"א.

שגוי יכול להפקיר.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ב (קטע אחרון).

ה. דינים שונים מדיניו

בענין אם גוי נאמן באיסורים כמו עד אחד ישראל.

גיטין: חלק ההערות דף ב' הערה פ'.

ביאורו של הגר"ח "בעכו"ם אדעתא דנפשי עבד".

זבחים א': ס"ד.

בענין התנא שסובר שגוי כשר למול.

זבחים א': ס"ד.

דברי הפורת יוסף שיתכן שגם התנא שפוסל הרי הוא מכשיר אותו למול את עצמו מילת גרות.

ע"ז: ק"ב (קטע "וע"ע בהגהות פורת יוסף").

בענין אם בן נח נהרג על פי עצמו.

חומש: פר' בראשית, "בענין עונשו של קין".

הסוכרים שלגוי אין הכח של מוחזקות.

כתובות א': שצ"א, שצ"ד בההערה.

בענין אם גוי נמכר בחבור.

חומש: פר' לך לך, ולאברם היטיב בעבודה (י"ב, ט"ז) (קטע "ובאמת").

הדרך שמותר גם לגוי שאינו בכור להקריב קרבן, רק שאין על זה שם של עבודה, דשם עבודה קיים רק ע"י כהן או בכור.

חומש: פר' תולדות, ויאמר יעקב מכרה כיום בכרתך לי (כ"ה, ל"א) (קטע "ואולי י"ל").

בענין שגם גוי מותר להשכים ולהרוג את הבא להורגו.

ע"ז: ק'.

ו. אישות בן נח

הדרך שאישות בן נח אינה מתהווה ע"י קנין אלא ע"י נהיגת אישות.

קידושין א': ל"א, קס"ט (קטע "ולכאורה").

חומש: פר' חיי שרה, ונשאלה את פי' (כ"ד, נ"ז).

בענין אם אישות בן נח מתהווה על ידי ביאה שלא כדרכה.

קידושין א': קס"ט (קטע אחרון).

הדרך שאישות בן נח היא סוג אחר של אישות מאישות ישראל.

קידושין א': ז' סק"ה.

סנהדרין: קפ"ז (קטע אחרון).

חומש: פר' משפטים, אשר לא יעדה (כ"א, ח') סק"ה.

בענין אם ישראל הבועל אשת איש של ישראל או אשתו של עכו"ם הרי הוא עובר על ודבק באשתו ולא באשת חבירו, או האם פסוק זה נאמר רק לעכו"ם.

כתובות א': פ"ד סק"ב.

קידושין א': ז' סק"ה, קס"ט (קטע "ולכאורה").

קידושין ב': רע"ז סק"ד.

חומש: פר' משפטים, אשר לא יעדה (כ"א, ח') סק"ה. פר' כי תצא, וראית בשבי' אשת יפת תואר (כ"א, י') [ב] בתחילתו וסק"ג.

בענין היכא שקידש אשה ושוב נתהפך להיות גוי (עיי"ש הציור), האם זה נחשב כמיתת הבעל כי גוי לא רק שאינו יכול לקדש אשה אלא גם אי אפשר שתהי' לו אשה באישות ישראל.

כתובות א': רל"ח.

ז. נכרי שבעל בת ישראל

בענין המחלוקת אם נכרי ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר או הולד כשר, עי' בערך ממזר - מהות ממזרות.

שיטת ר"ת בגוי שבעל אשת איש: הדרך ששיטתו היא שאינה נאסרת לא להבעל ולא להבועל (אחרי שמתגייר ואחרי שהיא מתגרשת), וכן אינה חייבת מיתה, אבל איסורא איכא לאשת איש לזנות עם גוי, וכן הרי היא נאסרת לבעלה כהן.

כתובות א': פ"ד סק"א סק"ה סק"ז.

חומש: פ"ר נשא, והוא (והיא) נטמאה (ה', י"ד) [א] (קטע "והנה שיטת").

הדרך שלפי ר"ת הרי היא מותרת רק להבועל אבל לבעלה הרי היא אסורה אבל אינה חייבת מיתה.

כתובות א': פ"ד סק"א סק"ה סק"ז.

חומש: פ"ר נשא, והוא (והיא) נטמאה (ה', י"ד) [א] (קטע "והנה שיטת" וקטע אחרון).

הדרך שלפי ר"ת יש עלי' חיוב מיתה ואסורה לבעלה אבל אינה אסורה להבועל.

כתובות א': פ"ד סק"ג.

הדרך שלפי ר"ת הרי היא חייבת מיתה אבל אין חיוב של יהרג ובל יעבור.

כתובות א': פ"ד סק"ח.

בענין אם גוי הבועל בת ישראל עובר על איסור, ודיון בדברי הרא"ש בנוגע לזה.

כתובות א': פ"ד סק"ב.

דברי הרא"ש שאין היא אסורה להגוי כי האיסור להבועל הוא רק בצירוף שבלי האיסור של אשת איש היתה מותרת לו משא"כ כאן.

כתובות א': פ"ד סק"ב.

בענין מקנאין ע"י עכו"ם.

כתובות א': פ"ד סק"א סק"ו.

ח. מצותיו

בענין החיוב מיתה של גוי שהכה ישראל.

ע"ז: ל"ב.

שעכו"ם שעוסק בתורה חייב מיתה חוץ מלימוד השבע מצות בני נח דאיתן מותר להם ללמוד.

ב"ק א': תפ"ה (קטע ראשון).

ע"ז: ט"ז (קטע ראשון).

הוריות: קפ"א (קטע "גם י"ל שרבינו יונה").

אבות: קכ"ה (קטע "והנה מזה"), רי"ז (קטע ראשון), (ר"כ סק"ב).

שיחות: עמ' מ'.

דברי השלטי הגבורים שמותר ללמד להם נביאים וכתובים.

ע"ז: צ"ט.

הסוברים שמותר ללמד תורה לגוי שבא להתגייר, והסוברים "שגוי שבא ללמוד תורה כדי לידע אמיתות התורה, וכוונתו שלימה וכנה שאם ימצאנה אמיתית יתגייר, מותר ללמדו תורה".

ע"ז: צ"ט.

בענין אם מה שהתורה מענישה הרי זה בגלל הרצון והמחשבה והכוונה לעבור, רק שהעמידה תנאי דבעינן שיעשה מעשה, ולפ"ז מה שאינה מענישה על המחשבה גרידא בלי מעשה הרי זה בגדר חידוש, או האם התורה מענישה תמיד רק בגלל המעשה שנעשה, ואדרבה מה שהיא מענישה גוים על המחשבה לחוד הרי זה בגדר חידוש.

מכות: ל"ו.

דברי רבינו נסים גאון והאבן עזרא שגוי חייב בכל המצות השכליות.

ב"ק א': תפ"ג סק"ב.

ע"ז: י"ד סק"ב.

חומש: פ"ר נח, וימת תרח בחרן (י"א, ל"ב) סק"א. פ"ר מקץ, ויזכר יוסף את החלמות אשר חלם להם

(מ"ב, ט') (קטע אחרון).

שיש דין מסוים שגוים צריכים לקבל על עצמם את הז' מצות, ולא מספיק בזה שיקיים אותן בלי קבלה.

ב"ק א': תפ"ד.

ע"ז: י"ד סק"ב.

(חומש: פ"ר' לך לך, ויחלק עליהם לילה [י"ד, ט"ו] קטע "והנה יתכן").

דברי הרמב"ם שמיקרי מחסידי אומות העולם ויש לו חלק לעוה"ב, רק אם הוא מקיים ז' מצות כי "צוה בהם הקב"ה בתורתו והודיענו ע"י משה שבני נח מקודם נצטוו". ומשמע שמספיק אם הוא מקבל את הז' מצות כדרך שנצטוו בני נח ובלא הדברים הנוספים שנאמרו לישראל.

יבמות ב': תש"מ (קטע אחרון).

דברי הרמב"ם בהל' מלכים שצריכים לכוף על ז' מצות בני נח.

ע"ז: כ"ט (קטע "מיהו אכתי"), מ"ג**.

אבות: ק'.

חומש: פ"ר' לך לך, ויחלק עליהם לילה [י"ד, ט"ו] (קטע "והנה יתכן").

בענין אם "ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה" אמור גם על גוי בנוגע להז' מצות.

ב"ק א': תפ"ג סק"א (קטע "והנה ביישוב" ולהלן שם).

ע"ז: י"ד סק"א (קטע "והנה ביישוב" ולהלן שם).

אבות: ס"ז (קטע "והנה בב"ק" ולהלן שם).

בענין אם גוי מצווה על יראת שמים בנוגע לקיום הז' מצות.

ב"ק א': תפ"ג סק"א (קטע "ברם נראה").

ע"ז: י"ד סק"א (קטע "ברם נראה").

אבות: ס"ז (קטע "והנה בב"ק").

ספיקת הגמ' אם גוי מצווה על קידוש השם בנוגע להז' מצות.

ב"ק א': תפ"ג סק"א ובהערה השני' שם.

ע"ז: י"ד סק"א (קטע "ברם נראה").

אבות: ס"ז (קטע "ברם נראה").

חומש: פ"ר' נח, את האלקים התהלך נח (ו', ט') [א] בהערה השני'.

"ראה שבע מצות שקיבלו עליהם בני נח ולא קיימום עמד והתירן להם וכו', שאפילו מקיימין אותן אין מקבלין עליהן שכר וכו', אמרי אין מקבלין עליהן שכר כמצווה ועושה אלא כמי שאינו מצווה ועושה".

יבמות ב': תש"מ (קטע "ברם").

ע"ז: י"ד.

אבות: ס"ז (קטע "והנה בב"ק").

בענין אם כפירה בהקב"ה הוא בכלל האיסור עבודה זרה של בן נח.

ב"ב א': קמ"ד סק"א.

חומש: פ"ר' תולדות, ויבא עשו מן השדה והוא עיף (כ"ה, כ"ט).

דעת הפוסקים שגוי אינו מצווה על השיתוף. סוכה: ק"ט.

יבמות ב': תשי"ז, תש"מ (קטע "והנה ע"ע").

ע"ז: ב' (קטע "ברם מצד שני" וקטע "והנה מה שכתבנו"), ג'.

שגוי אינו מצווה לא להשבע בשם עבודה זרה.

ע"ז: ב' (קטע "והנה מה שכתבנו").

בענין אם גוי מצווה להאמין בתחיית המתים.

ב"ב א': קמ"ד סק"א.

חומש: פ"ר' תולדות, ויבא עשו מן השדה והוא עיף (כ"ה, כ"ט).

המחלוקת בין הרמב"ם והרמב"ן בענין מה היא המצוה של דינים: האם המצוה היא לתקן דינים של בין אדם לחבירו (הרמב"ן),

או האם המצוה היא לדון את הגוים על שאר השש מצוות (הרמב"ם).

גיטין: פרק המביא גט ש"ח סק"א (קטע "ברם").

ב"ק א': תפ"ב.

חומש: פר' לך לך, ויחלק עליהם לילה (י"ד, ט"ו) (קטע "והנה אם נאמר") (דעת הרמב"ם).

בענין שלפי הרמב"ם שהחיוב על ישראל הוא רק לדון את הגוים שהם בני מקומם, אכתי י"ל דמצוה מיהא איכא לדון גם בני מקום אחר, ואפילו אם אין מצוה אבל גם אין איסור להורגם.

חומש: פר' לך לך, ויחלק עליהם לילה (י"ד, ט"ו) (קטע "עוד י"ל").

שכן נח נהרג על פחות משה פרוטה.

קידושין א': קכ"ו סק"א.

ב"ק ב': ש"ח סק"א (קטע ראשון).

הדרך שבישראל יסוד האיסור של גזילה הוא ההפסד לחבירו (או הריוח לעצמו), אבל בגוי יסוד האיסור הוא עצם המעשה של לקחת ממון חבירו.

ב"מ: פרק המפקיד ב' סק"ו.

הדרך שאע"פ שישראל הגזול הרי הוא עובר על איסור נפרד של לא תגזול על כל שו"פ ושו"פ ששוה החפץ שגזל, אבל גוי הגזול הרי הוא עובר רק על איסור אחד על כל הכמות שגזל.

ב"מ: פרק המפקיד ב' סק"ו.

הדרך שאע"פ שישראל פטור על גזילת נפש (וחייב רק על גניבת נפש) אבל גוי חייב גם על גזילת נפש.

ב"מ: פרק המפקיד ב' סק"ה סק"ו.

הצד שגוי פחות מבן י"ג שנה חשיב גדול היכא שרואים שיש לו דעת כי השיעור של י"ג שנה נאמר רק בישראל.

כתובות א': רכ"ט (קטע "והנה כבר"), רמ"א (קטע "והנה התוס' רי"ד").

סימנים בענינים שונים: "בענין חינוך קטן למצות" סק"י (קטע

"וכן האור שמח").

בענין אם לגוי שנוטל לולב או עושה מצוה אחרת, יש שכר של אינו מצווה ועושה.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"א הערה י"ד.

ע"ז: י"ד סק"ב.

בענין אם גוי עובר בכל יחל ומחויב לקיים נדרו.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ב (קטע אחרון).

ע"ז: י"ד סק"ב, מ"ד.

שלפני מתן תורה היו בני נח מצווין בפרו ורבו.

חומש: פר' בראשית, וידע אדם (ד', כ"ה).

בענין אם גוי שהרג בשוגג גולה.

חומש: פר' נח, מיד איש אחיו אדרש את נפש האדם (ט', ה').

בענין שכן נח נהרג בדיין אחד על פי עד אחד, ובענין אם הוא נהרג על פי עצמו.

חומש: פר' בראשית, "בענין עונשו של קין".

בענין אם גוי מצווה על אבר מן החי של בהמה טמאה.

ע"ז: נ"ח (קטע אחרון).

ט. ז' עממים

בענין מלחמת ז' עממים.

סנהדרין: א' (קטע "ונראה שי"ל").

חומש: פר' בשלח, בענין מלחמת עמלק ועוד סוגים של מלחמה (י"ז, ח') (קטע "ונראה שי"ל").

עמלק, פורים: י"ד (קטע "ונראה שי"ל").

בענין אם החרם תחרימם נוהג בלילה.

חומש: פר' כי תצא, תמחה את זכר עמלק (כ"ה, י"ט) [א] סק"ב.

שלפי הצד שעבד עברי כהן מותר בשפחה כנענית ה"ה לעבד עברי ישראל בשפחה כנענית מהז' עממים.

קידושין ב': חלק ההערות דף כ"א הערה כ"ד.

גולל ודופק

ע"י בערך אבלות, ובערך טומאה – בעלי חיים.

גוסס

המחלוקת בין ר"י בן בתירא וחכמים בענין אם ההורג גוסס בידי אדם דומה להורג גוסס בידי שמים וחייב או האם הוא דומה להורג את הטריפה ופטור.

ב"ק א': ש"ג.

בענין למה גוסס אינו יכול להקנות.

קידושין ד': שפ"ג, שפ"ד.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"א.

משמעות דברי רש"י שאפילו גוסס שיכול לדבר אין מעשיו כלום.

קידושין ד': שפ"ג.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"א.

בענין מה הי' דינו של גוסס אילו המציאות היתה שרוב גוססים לחיים.

קידושין ד': שפ"ה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ג.

גורל

בענין אם החלוקות של ארץ ישראל למשפחות וגברים היו על פי ב"ד של ע"א, וגורל, ואורים ותומים, ומעמד כל ישראל.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ג סק"א סק"ב סק"ג.

סנהדרין: קכ"ו (קטע "עוד צ"ע דעיינ" ולהלן שם).

הוריות: ס"ט (קטע "ונראה שכוונתו" וקטע אחרון) [גורל ואורים ותומים].

חומש: פר' ויחי, אפרים ומנשה יהיו לי (מ"ח, ה') "בענין אפרים ומנשה" [א] (קטע "ונראה שכוונתו" וקטע אחרון) [גורל ואורים ותומים]. פר' מסעי, אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ וגו' (ל"ד, י"ז) סק"א סק"ב סק"ג.

מקרים שעושים גורל בדיני ממונות.

ב"ב א': ק"ג.

דברי הגר"ח שגורל שייך רק כשיש מושג של חלוקה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ב (קטע "שור"י), כ"ד סק"ד בהערות.

חומש: פר' מסעי, "עוד בענין סדר חלוקת הארץ" סק"ד בהערות.

דברי הדבר אברהם בענין מה שלומדים מחלוקת ארץ ישראל שגורל קונה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ד סק"ד.

חומש: פר' מסעי, "עוד בענין סדר חלוקת הארץ" סק"ד.

גורם לממון

דברי הראב"ד בשט"מ בב"מ דף ל"ד, ודברי האחיעזר, ודברי האור שמח, בענין גורם לממון כממון דמי.

כתובות ב': תע"ד.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ל"א.

בענין דבר הגורם לממון לעומת גרמי.

כתובות ב': תע"ה.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ל"ב.

שמיקרי דבר הגורם לממון רק אם החיוב אחריות הוא חיוב ממון, ולא כשחיובו הוא רק חיוב כלפי שמיא לקיים נדרו.

זבחים א': קכ"ט.

בענין מה שמבואר בפסחים שאפילו אם גורם לממון כממון דמי אבל אין זה נחשב שיש כאן כבר עכשיו את אותו ממון שיתחייב לשלם.

ב"ק ב': שנ"ה סק"ב (קטע "ומעתה צריכים").

בענין אם סגי בגורם לממון כממון דמי להחשב כסף קידושין.

קידושין ג': קס"ג סק"ו סק"ז.

גזבר

בענין כמה גזברין היו בבית המקדש.

הוריות: קע"ה.

מסתכלים על כל הירך ומסתפקים אם הוא אסור באכילה או לא א"כ הרי זה ציור של איתחזק איסורא, וכן הרי זה ציור של בידו כי בידו להתיר את הירך ע"י ניקור, אבל אם מסתכלים על כל חתיכה וחתיכה של בשר ומסתפקים אם הוא גיד הנשה או לא אז אין כאן איתחזק איסורא כי אם אינו גיד הנשה א"כ לעולם לא הי' גיד הנשה, וכן אין זה ציור של בידו כי אין בידו להפוך את הגיד לבשר.

כתובות ב': רצ"ו סק"ב.

גיטין: פרק המביא גט ל"ב.

קידושין ד': רע"ה* סק"ב.

דברי תוס' בחולין דף צ' ע"א בד"ה אלמא וכו' בענין איך האיסור של גיד הנשה חל על האיסור של אבר מן החי.

שבועות: נ"ה (קטע) מיהו לכאורה קשה על המהרש"א).

דברי הגמ' בחולין דף צ' ע"א שרצתה שהאיסור של גיד הנשה לא יחול על האיסור של מוקדשין.

שבועות: נ"ה (קטע) והנה תוס'.

בענין קושיית תוס' למה האיסור של גיד הנשה אינו חל על מוקדשין, כי אע"פ שהאיסור של מוקדשין חל קודם, במעי האם, לפני האיסור של גיד הנשה, אבל האיסור של גיד הנשה הוא איסור מוסיף משום שהוא מוסיף איסור לגבוה (ודברי המהרש"א שם).

יבמות ב': תקמ"ו (קטע) והנה המקנה", תקמ"ח סק"ב (קטע) "ומיהו מתוס" וקטע "עוד כתב לצדד", תקס"א.

נדרים: פרק ואלו מותרין כ"א (קטע) "וכעין זה".

קידושין ג': שס"ח (קטע) והנה המקנה".

שבועות: צ"ט (קטע) "וכעין זה".

סוגיית הגמ' בחולין שם בענין גיד הנשה של מוקדשין

סימנים בענינים שונים: "בענין גיד הנשה של מוקדשין".

בענין שהיו יכולים להיות ישראלים.

הוריות: קע"ג.

בענין הא דגזבר אינו מועל.

נדרים: פרק אין בין המודר ח'.

קידושין ג': קנ"ו.

ב"ק א': רפ"ב, רפ"ג.

בענין למה לא חשיב הגזבר על שור של הקדש בגדר בעלים לענין נזקי ממון כמו כל שומר או גולן.

ב"ק א': ת"פ סק"ו.

גיד הנשה

בענין מתי התחיל האיסור של גיד הנשה, בימי יעקב או בסיני, ואם האיסור התחיל בימי יעקב האם הוא נשנה בסיני.

יבמות א': צ"ה, צ"ו (קטע) "ברם", צ"ז (קטע אחרון).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קכ"ד (קטע) מיהו לכאורה".

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ו' סק"ג (קטע) "והנה רש"י".

הוריות: צ"ה.

חומש: פרי' לך לך, ואתה את בריתי תשמר (י"ז, ט') (קטע) מיהו לכאורה". פרי' וישלח, על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה (ל"ב, ל"ג) סק"א.

בענין המחלוקת בין רבי יהודה ורבנן בחולין דף ק' אם גיד הנשה נוהג בבהמה טמאה.

יבמות א': צ"ה, צ"ו (קטע) "ברם", צ"ז (קטע אחרון).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קכ"ד (קטע) מיהו לכאורה".

הוריות: צ"ה.

חומש: פרי' לך לך, ואתה את בריתי תשמר (י"ז, ט') (קטע) מיהו לכאורה". פרי' וישלח, על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה (ל"ב, ל"ג) סק"א.

בענין המחלוקת בין הקדמונים איך להסתכל על ספק גיד הנשה: דהנה אם

בענין דינים של גידים בנוגע לטומאת בהמה
טמאה, וכן בנוגע להאיסורים של אכילת
בהמה טמאה, אכילת בשר קדשים
בטומאה, נותר, ובשר בחלב.
זבחים ג': ק"ו.

גיחזי

בענין שאין לו חלק לעוה"ב.
סנהדרין: שנ"ד בההערה הראשונה.
אבות: קמ"ד בההערה הראשונה.

בענין אם אין לו חלק לעוה"ב משום
מחטיא את הרבים, או משום המעשה עם
נעמן, או משום שקרא לרבו בשמו.

סנהדרין: שנ"ט.

אבות: רמ"ב, שט"ו.

או משום שהי' אפיקורס.

סנהדרין: שנ"ד בההערה השמינית.

אבות: שט"ו (קטע "ובפירוש
המשניות").

או משום שלא הי' מודה בתחית המתים.

סנהדרין: שנ"ט.

אבות: שט"ו (קטע "ועוד קשה").

שהי' בעל עין צרה, ופרוץ בעריות ולא הי'
מודה בתחית המתים).

סנהדרין: שנ"ט.

אבות: שט"ו (קטע "ועוד קשה").

"והתאוה שהתאוה גיחזי לקחת ממון נעמן"
הוציאה אותו מן העולם.

אבות: רמ"ב.

שהי' מאלו שאין מספיקים בידם לעשות
תשובה.

אבות: שט"ו (קטע "וי"ל שמקורו
בזה").

גילוי אליהו

בענין גילוי אליהו בזמנינו.

חומש: פר' שופטים, כי הגוים
האלה אשר אתה יורש אותם אל
מעננים ואל קסמים ישמעו וגו'
(י"ח, י"ד) (קטע "והנה יש עוד
נקודה").

שיחות: עמ' ק"מ.

פסקו של הרמב"ם שהאוכל גיד הנשה של
נבילה חייב משום נבילה.

זבחים ג': ק"ו.

דברי תוס' שגיד הנשה אסור רק היכא
שהאיסור חל בחיי הבהמה כמו ביעקב
אבינו שגידו נשה בחייו.

סימנים בענינים שונים: "בענין גיד
הנשה של מוקדשין" סק"א (קטע
"וזה"ל בתשובות נו"ב").

גידים

הגמ' בביצה דף ז' שהאוכל גידין של
נבילת העוף הרי הוא טהור, והיינו משום
שאינם בגדר בשר.

זבחים ג': קי"ג.

בענין מה שגידין אינם מפגלים ואינם
מתפגלים: הדרך שהיינו אפילו לפי המ"ד
שסובר שיש בגידין בנותן טעם, משום
שאינם גופא דזיבחה, ועוד משום שאין
אכילתם בגדר אכילה חשובה, והדרך
שהדינים הנ"ל הם רק לפי המ"ד שסובר
שאינן בגידין בנותן טעם.

זבחים ג': ק"ו.

בענין אם אפשר לפגל בגידי הצואר של
עוף שהם רכים וראויים לאכילה.

זבחים ג': ק"ו, קי"ג.

בענין מחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש אם
אפשר להמנות בקרבן פסח על גידים,
ושמודה ריש לקיש שאפשר להמנות על
גידים שאין סופם להתקשות.

זבחים ג': ק"ו.

פסקו של הרמב"ם שגידין שסופן להקשות
אין נמנין עליהן בקרבן פסח, ומשמע שאם
אין סופן להקשות שפיר נמנין עליהן.

זבחים ג': ק"ו.

פסקו של הרמב"ם שאם נשבר העצם של
בהמה, ובשר או עור חופה את רוב עביו
ורוב הקיפו של העצם, אין הבהמה טריפה,
ושהגידין הרכים אינם נחשבים כבשר.

זבחים ג': ק"ו.

פסקו של הרמב"ם שהאוכל גיד הנשה של
נבילה חייב משום נבילה.

זבחים ג': ק"ו.

גירושין

בענין אינו בתורת גיטין וקידושין, עי' בערך אינו בתורה.

בענין ביטול הגט וביטול השליח, עי' בערך דיבור מבטל דיבור – ביטול הגט.

בענין שנים אומרים בפנינו אמרה התקבל גטי ושנים אומרים בפנינו קיבל (בענין "דבר ולא חצי דבר"), עי' בערך עדות – חצי דבר.

א. כללי

ב. דעת

ג. דיני כתיבת הגט

ד. כתיבה וחתימה לשמה

ה. לשם כריתות

ו. עדי חתימה ועדי מסירה

ז. עוד עניני עדות

ח. שמות גוים

ט. נתינה וזכי'

י. אמירה

יא. שליח

יב. בענין האב מקבל גט לבתו קטנה ונערה

יג. נאמנות על כשרות הגט או על מעשה הגירושין

יד. דינים שונים

א. כללי

שבית שמאי סוברים שלא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה ערות דבר, ובית הלל סוברים אפילו אם הקדיחה תבשילו, ורבי עקיבא סובר אפילו אם מצא אחרת נאה ממנה.

סימנים בענינים שונים: "סוטה" ט' (קטע "והנה תוס' כאן").

דברי רש"י שאם מצא בה ערות דבר התורה מצוה אותו לגרשה.

סימנים בענינים שונים: "סוטה" ט"ו.

שגירושין לא חשיב רק ביטול אישות אלא חשיב חלות של קנין חדש כדתנן וקונה את

עצמה.

גיטין: פרק השולח צ"ב (קטע "ובדו"ח").

שגט אינו מפקיע את האיסור של אשת איש בדרך ישיר, אלא הרי הוא מפקיע את האישות ושוב ממילא ליכא איסור.

קידושין א': חלק ההערות דף ט' הערה י"ב.

הסברות למה גירושין נחשב בגדר חוב כשביל האשה.

גיטין: פרק המביא גט של"ב, של"ג, של"ג*, שצ"א.

דברי תוס' בגיטין דף ד' שגירושין נחשב בגדר חב לאחריני כיון שהיא נאסרת על כהנים.

כתובות ב': צ"ח (קטע "מיהו יש לדחות").

גיטין: פרק המביא גט ס"ב סק"א (קטע אחרון) סק"ב סק"ה, חלק ההערות דף ג' הערה נ"ד.

קידושין ד': רע"א סק"א (קטע "ובאמת"), רע"ג סק"א (קטע "ולכאורה") סק"ב סק"ה.

הדרך שגירושין לא נחשב בגדר חב לאחריני.

גיטין: פרק המביא גט ס"ב סק"ח. קידושין ד': רע"ג סק"ח.

דברי הגר"ח שהבעל אינו בגדר בעל דבר על האיסור אשת איש אלא רק על כתיבת הגט.

גיטין: פרק המביא גט ס"ב סק"ח. קידושין ד': רע"ג סק"ח.

דברי רש"י בענין למה אין גט לאחר מיתה. גיטין: פרק המביא גט רע"ב, ת"ו, ת"י סק"ה.

קידושין ד': ר"ג.

ב. דעת

הדרך שלא מספיק בזה שיש דעת האיש לגרש אלא צריכים את המדריגה של רצון.

גיטין: פרק השולח צ"ה.

קידושין א': י"א סק"ג.

ב"ב ב': "בענין תלויה וזבין" (אחרי אות תמ"ו) סק"ג.

דבריהם, ודברי הר"ן בשם הר"י שנראה שחולק על זה וסובר דסגי בשעת הכתיבה ושעת הנתינה.

גיטין: פרק השולח נ', נ"א סק"ב (דברי הגליא מסכתא על זה).

הדרך שלפי ר"ל בקידושין דף נ"ט ע"א, היכא שנתן לה גט, ומגרש לאחר ל', לא יוכל לחזור, כמו שהוא סובר שהאשה אינה יכולה לחזור בה היכא שקיבלה כסף קידושין שיחול לאחר ל'.

גיטין: פרק השולח כ"ח.

הצדדים לומר יש אונס בגיטין או אין אונס בגיטין.

כתובות א': ל"ז ולהלן שם.

"גילוי דעתא בגיטא לאו מילתא היא".

גיטין: פרק השולח ז' סק"ה.

"גילוי דעתא בגיטין מילתא היא".

גיטין: פרק השולח ט"ו, ל"ג.

ג. דיני כתיבת הגט

הסברא שהכתיבה חשיבא התחלת הגירושין.

גיטין: פרק המביא גט כ"ח סק"ה.

בענין אם מיקרי שהכשר הגט הוא מאליו ע"י שיש כאן חפצא של גט שנכתב כהלכה, או האם מיקרי שהכשר הגט חל ע"י כח אדם, ונפ"מ אם יוכל לכתוב גט על תנאי, או לומר שהגט יתכשר רק ביום פלוני.

גיטין: פרק השולח נ"ח.

כללו של הרמב"ם שכל היכא שהוא כותב בחיבורו שהגט "פסול" כוונתו היא מדרבנן, והיכא שהוא כותב שהגט "בטל" כוונתו היא שהגט פסול מהתורה.

גיטין: פרק המביא גט ס"ז (קטע "והנה הרמב"ם").

דברי הגמ' ביבמות דף נ"ב שאי אפשר לכתוב גט לאשה לפני שאירס אותה.

גיטין: פרק השולח - עבדים נ"ט.

בענין כותבין גט על איסורי הנאה.

קידושין א': (י' סק"ו), ל"ה (קטע "והנה כבר").

דברי הרמב"ם דהיכא שב"ד כופין לגרש אינו צריך לומר רוצה אני (דלא כמו בקידושין ומכירה, אלא כמו קרבן).

קידושין א': י"א סק"ג.

ב"ב ב': "בענין תלויה וזבין" (אחרי אות תמ"ו) סק"ג.

בענין מנין שהאשה מתגרשת בעל כרחה.

קידושין א': מ"ה סק"ו.

שבגירושין יש דין מיוחד שהאשה צריכה לדעת בזמן שהיא מתגרשת.

גיטין: פרק המביא גט של"ה (קטע "מיהו עי").

בענין מנלן שאין צריכים לכתוב את הגט מודעת האשה.

קידושין א': חלק ההערות דף ט' הערה כ'.

שיטת הנודע ביהודה שאי אפשר לגרש אשה ע"י שליח בעל כרחה של האשה.

גיטין: פרק המביא גט רפ"ז.

בענין למה במגרש לא מהני חזרה תוך כדי דיבור.

נדרים: פרק ואלו נדרים ג' סק"א (קטע אחרון) סק"ב.

כתובות ב': כ"א (קטע "ועי" בב"ב", וקטע "וע"ע בר"ן").

גיטין: פרק המביא גט ב' סק"א (קטע "ועל קושיית"), פרק השולח י"ח, כ"ח.

קידושין ג': ז' סק"ח.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קפ"ד (קטע "ועי" בנדרים").

בענין אם אע"פ שהמגרש אינו יכול לחזור בו אפילו תכ"ד, אבל היכא ששלח שליח לגרש אולי הרי הוא שפיר יכול לבטלו תכ"ד מהגירושין.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע "וע"ע באות י"ח"), י"ח, כ"ח.

קידושין ג': ז' סק"ח.

דברי תוס' שאם צוה שכיב מרע לכתוב גט הרי הוא צריך להיות שפוי כל הזמן מהכתיבה עד הנתינה, ודברי המהרש"א על

בענין אם השליח יכול לכתוב את הגט על הנייר שלו.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע "וע"ע באור שמח").

קידושין א': צ"ח סק"ז, ק"ג (קטע "וע"ע בפרי חדש").

קידושין ג': ז' סק"ה (קטע "וע"ע באור שמח").

בענין הגדר של "וכתב ונתן מי שאינו מחוסר אלא נתינה יצא מחובר שמחוסר קציצה".

גיטין: פרק המביא גט נ"ט.

הדרך שהחסרון במחובר אינו עצם העובדא שתולשים אותו אחרי הכתיבה בין הכתיבה להנתינה ובשעת הכתיבה הגט הוא מחוסר תלישה, אלא זהו רק הילפותא איך דורשים שהוא פסול, אבל החסרון הוא גוף הכתיבה במצב של מחובר.

גיטין: פרק המביא גט ע"ה.

בענין דעת חכמים שאין כותבין במחובר לקרקע ואם כתב כשר: דצ"ע נימא דכל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין פסול.

גיטין: חלק ההערות דף ג' הערה כ"ח.

בענין דעת חכמים שאם כתבו על המחובר לקרקע תלשו חותמו ונתנו לה כשר: האם מותר לכתחילה לתלוש ולתת (אע"פ שהי' אסור לכתחילה לכתוב במחובר).

גיטין: חלק ההערות דף ג' הערה נ'.

בענין היכא שכתבו וחתמו את הגט בתלוש, ושוב חיברו אותו לקרקע, ושוב תלשו אותו, האם הוא כשר (לפי רבי יהודה שפוסל מחובר) או לא.

גיטין: פרק המביא גט ע"ה.

בענין כתב גט על חרס של עצוץ נקוב.

גיטין: פרק המביא גט רט"ז.

בענין כתב ידו של הבעל.

כתובות ב': צ"ח (קטע "ועי" גם בר"ן ולהלן שם).

גיטין: פרק המביא גט ס"ב, ס"ה*.

קידושין ד': רע"ג.

הנה כתב ידו של הבעל פסול בגט, אבל יש לחקור אילו הי' כשר האם הי' מפסיד את הפירות משעת הכתיבה כמו שהוא מפסיד בגט רגיל משעת החתימה.

גיטין: חלק ההערות דף ג' הערה ס"א.

בענין המנהג לכתוב גט ביי"ב שורות.

גיטין: חלק ההערות דף ב' הערה י"ח.

בענין אם צריכים בכתיבת גט שהאותיות יהיו מוקפות גויל.

חומש: פר' ואתחנן, וכתבתם (ו', ט') [ד] (קטע "ועכ"פ עי' בהגהות").

בענין אם האותיות שעטנ"ז גיץ צריכות זיון בכתיבת גט.

חומש: פר' ואתחנן, וכתבתם (ו', ט') [ח] (קטע אחרון).

ד. כתיבה וחתימה לשמה

השיטה שצריכים שהסופר יוציא בשפתיו שהוא עושה לשמה.

גיטין: פרק המביא גט כ"א סק"ח, כ"ב, חלק ההערות דף ב' הערה ס"ז.

שהעדים אינם צריכים לדעת אם הסופר כתב את הגט לשמה.

גיטין: חלק ההערות דף ב' הערה ס"א.

שתי הדעות בהראשונים בענין למה צריכים בכתיבת הגט ציווי הבעל, דהיינו האם זה כדי שיהי' נקרא "וכתב" כי "וכתב" פירושו הוא שהבעל יכתוב או יצוה, או האם צריכים ציווי הבעל משום שבלי זה אין הכתיבה נקראת כתיבה לשמה.

גיטין: פרק המביא גט כ"ג, שי"ח (קטע ראשון), פרק השולח נ"א סק"ד, סק"ה (בענין איך ציווי הבעל פועל לשמה), פ"ה.

זבחים א': ע"ה.

דברי הקובץ הערות שצריכים לשמה לא רק בשעת הכתיבה, אלא צריכים שהגט יהי'

עומד לשם האשה כל הזמן שבין הכתיבה להגירושין.

גיטין: פרק השולח נ', נ"א סק"ב, סק"ג (דברי הגליא מסכת ודברי האור גדול בקשר לזה), נ"ו.

בענין "וכתב לה, ולא לה ולחבירתה". שני ציורים: א', היכא שיש לו שתי נשים באותו שם והרי הוא רוצה לגרש את שתיהן באותה כתיבה. ב', היכא שיש להן שני שמות והרי הוא כותב פלוני מגרש פלונית ופלונית נשיו.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ד הערה י"א.

ה. לשם כריתות

דברי הרמב"ם שכנסו שטר חוב זה לא מהני מפני שכתוב וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה שצריך לתת לה בתורת ספר כריתות.

גיטין: פרק השולח נ"א סק"ג.

הסברא שאם הבעל אינו מתכוין לשם כריתות לא מהני כתיבת הסופר להחיל על הגט שם של לשם כריתות.

גיטין: פרק השולח פ"ה.

הסברא שכל עיקרו של לשם כריתות הוא דבר שבלב וא"כ דברים שבלב יכולים לעוקרו.

גיטין: פרק השולח פ"ה.

ו. עדי חתימה ועדי מסירה

בענין למה צריכים ששני עדים יחתמו על גט אשה, עי' בערך שטרות – כללי.

הסברא שלפי ר"מ שסובר עדי חתימה כרתי, כתיב וכתב ולא כתיב וחתם כי ע"י החתימה הרי זה נחשב שהם כתבו את הגט ומה שצריכים שיחתמו לשמה הרי זה מצד כתיבת הגט ולא מצד חתימת עדים.

גיטין: פרק המביא גט נ"ח (קטע "והנה יש ליישב").

בענין אם העדי חתימה צריכים להיות שלוחו של הבעל.

גיטין: פרק המביא גט רע"ה.

שגם לפי רבי מאיר צריכים עדי מסירה, רק

שכשאנו רואים אח"כ ביד האשה גט חתום הרי אנו נוקטים שהיו כאן גם עדי מסירה. א"נ יש אנן סהדי שהוא ניתן לה כד"ן, כלומר אנחנו הם העדי מסירה.

קידושין ג': חלק ההערות דף מ"ח הערה כ"ד.

הדרך שהמחלוקת בין רבי מאיר ורבי אלעזר הוא בענין איזה עדים פועלים את ה"לאשוויי" שטרא", אבל גם לפי ר"מ בענין עדי מסירה כדי שיהיו עדי קיום על הגירושין.

גיטין: פרק המביא גט ס"ו סק"א (קטע ראשון), ע"ו.

הדרך שלפי רבי אלעזר שסובר שעדי מסירה כרתי או עדי החתימה אינם עושים את הגירושין אלא את החפצא של הגט, ולענין לעשות את החפצא של הגט אין חסרון של לא בא לעולם אם האשה אינה ראוי' עוד לגירושין.

גיטין: פרק השולח – עבדים נ"ט.

הדרך שלפי רבי אלעזר לא צריכים בכלל לאשוויי" שטרא כי גט אינו צריך להיות נחשב בגדר שטר ורק לפי ר"מ בענין עדי חתימה כי לפי ר"מ גט שפיר צריך להיות נחשב בגדר שטר.

גיטין: פרק המביא גט ס"ב סק"ו, ס"ו סק"ג.

קידושין ד': רע"ג סק"ו.

דברי תוס' שלפי רבי אלעזר צריכים העדי מסירה לדעת שהבעל מינה באמת את השליח, וקושיית רעק"א למה לא סגי בזה שהשליח אומר להאשה שהוא שליח ושזה יתברר אחרי נתינת הגט, ותירוץו של הקהלות יעקב על זה.

גיטין: חלק ההערות דף ב' הערה קי"ח.

דרכו של הראב"י שגם לפי ר"א נאמר על גירושין שאין דבר שבערוה פחות משנים בשביל קיום הדבר, רק שזה יכול להתקיים ע"י עדי חתימה לחוד, וציון לביאור הגרש"ש בשיטתו.

גיטין: פרק המביא גט ס"ו סק"ה.

סברת הנתיחה"מ (דלא כהראבי"ה) שבגירושין אין צריכים עדים בשביל קיום הדבר אלא מספיק בהעובדא שהגירושין נעשו בפני הבעל, כי גם הבעל הוא כח של נאמנות כי בעל שאמר גרשתי את אשתי נאמן משום שבידו לגרשה.

גיטין: פרק המביא גט ס"ב סק"ז,
ס"ו סק"ה, ע"ט.

קידושין ד': רע"ג סק"ז.

שיטת הרי"ף שרבי אלעזר סובר אף עדי מסירה כרת.

כתובות ב': צ"ח (קטע "מיהו באמת").

גיטין: פרק המביא גט, ס', ס"ב סק"ג (קטע "והנה בהתלי" (ר"ן)), ס"ו (הדעות בביאור שיטתו באריכות), קנ"ג סק"א, חלק ההערות דף ג' הערה מ"ו (שמרש"י בגיטין דף כ"ג משמע לא כן).

קידושין ד': רס"ח (הוכחת הקצה"ח מדברי הר"ן בדעת הרי"ף שבדבר שבערוה מהני אנן סהדי), רע"ג סק"א (קטע "והקר"א") סק"ג (ודברי הר"ן שם שהעדות נוצרת רק אחרי שרואים את הגט בידה).

הדרך (דלא כהראבי"ה) שלפי הרי"ף לפי ר"א היכא שיש עדי חתימה לא צריכים שום עדים בשביל קיום מעשה הגירושין.

גיטין: פרק המביא גט ס"ו סק"ה, ע"ז.

הדרך (כהראבי"ה) שלפי הרי"ף בדעת ר"א ע"ח מראים שהיתה מסירה, דהיינו או ע"י יצירת אנן סהדי שהיתה מסירה (הר"ן), או משום דכיון שיש אנן סהדי הרי הם עצמם חשיבי עדים על המסירה כמו "הן הן עדי יחוד הן הן עדי ביאה" (חידושי הרי"ם), או בגלל שנקרא שהם מעידים בפירוש על המסירה כיון שהוא עומד לקרות (הגר"ח).

גיטין: פרק המביא גט ס"ו סק"א סק"ב, ס"ח סק"ג, ס"ט, ע', ע"ז, פ"א, שט"ז.

הדרך של הקצה"ח בביאור דברי הר"ן שלפי ר"א גם עדי חתימה יכולים לעשות את ה"לאשווי" שטרא", והאנן סהדי הרי זה רק בשביל עדי קיום על המעשה גירושין.

גיטין: פרק המביא גט ס"ו סק"ד, ס"ח סק"ג (קטע "ואולי"), ס"ט.

דברי תוס' שחולקים על הרי"ף.

גיטין: פרק המביא גט שט"ו.

דברי הגאונים שחולקים על הרי"ף וסוברים שלפי ר"א צריכים ע"מ גם כשיש ע"ח, וכן הרי הם סוברים שגם כשיש ע"מ כתב סופר וע"א פסול והולד ממזר, ובענין אם כוונתם לומר שפסול מדאורייתא או האם רק מדרבנן, ודעת הרמב"ם בזה.

גיטין: פרק המביא גט ס"ז.

בענין הראיות שהביא הרי"ף נגד הגאונים.

גיטין: פרק המביא גט פ"א.

בענין היכא שעשו עדי חתימה לפי רבי אלעזר, האם הם צריכים לחתום לשמה, ואת"ל שצריכים לחתום לשמה האם צריכים בכה"ג כתיבה לשמה. וכן אם חתמו שלא לשמה האם הגט פסול מהתורה או האם רק מדרבנן, ואם מהתורה האם זה משום לתא דוכתב או משום לתא דוחתם, וכן בענין דעת הרי"ף בזה (שסובר שלפי ר"א אף עדי מסירה כרת).

גיטין: פרק המביא גט ס', ס"ח.

דברי הירושלמי שהשליח צריך לתת לה את הגט בפני שנים כדי להחזיקה בגרושה.

גיטין: פרק המביא גט קנ"ז (קטע "והנה ע"ע").

דברי הירושלמי שאם הבעל עצמו מביא את הגט אינו צריך לתת לה בפני שנים.

גיטין: פרק המביא גט קנ"ז (קטע "והנה ע"ע").

ז. עוד עניני עדות

דברי הר"ן שהעדות נוצרת רק אחרי שרואים את הגט ביד האשה.

גיטין: פרק המביא גט ס"ב סק"ג (קטע "והנה בהתלי").

קידושין ד': רע"ג סק"ג (קטע "והנה בהתלי").

הסברא שהעדים שחותמים על הגט חותמים גם על כשרות הגט ולא רק על רצון הבעל.

גיטין: פרק המביא גט כ"ה, חלק ההערות דף ג' הערה נ"ו.

הדרך שהעדים אינם צריכים לדעת אם הסופר כתב את הגט לשמה.

גיטין: חלק ההערות דף ב' הערה ס"א.

בענין אם מהני שטר רא"י להוכיח שהיו קידושין או גירושין, כגון שיכתבו עדים שפלוני גירש את אשתו או קידש את פלונית.

גיטין: פרק המביא גט ס"ו סק"ז.

סברת החזון איש שאומרים כתב סופר כעד רק אם למטה חתום רק ע"א, אבל כשחתומים שני עדים אין הסופר מתכוין להיות עד, וכן אין הבעל מתכוין לזה.

גיטין: פרק המביא גט נ"ח (קטע "ועי בחזו"א").

דברי רע"א והקובץ ביאורים בענין למה כשאחד מן העדים חתם בגט שלא לשמה לא אמרינן עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה, ועוד סברא בזה.

גיטין: פרק המביא גט נ"ח.

בענין למה לא אמרה הגמרא בגיטין דף י"ז ע"א שהטעם למה תיקנו לכתוב זמן בגיטין הרי זה משום שצריכים דרישה וחקירה

סנהדרין: רנ"ג (קטע "והנה עיין בקצה"ח").

ח. שמות גוים

עי' עוד בערך שטרות – ערכאות.

בענין למה שמות מובהקים של גוים כשרים בגט כשיש עדי מסירה, דלמה לא נגזור שמא יתנו להם גם לכתוב את הגט.

גיטין: פרק המביא גט ע"ג.

דברי התרומת הדשן שהא דגוים פסולים לכתבת הגט כי אדעתיהו דנפשיהו כתיבי

"לאו פסול ודאי הוא אלא חששא כדפירש"י בפ"ב דחיישיןן אפילו אמר שכותב לשמה שמא גמר בלבו לשם אחר".

גיטין: פרק המביא גט ע"ג.

סברת הרשב"א שחתימת גוי שיש לו שם גויי מובהק הרי זה בגדר טיוטא בעלמא ואינה בגדר חתימה כלל.

גיטין: פרק המביא גט ס"ח סק"ג (קטע "וע"ע ברשב"א"), ע"ג.

ט. נתינה וזכי'

דברי הקצה"ח בסי' ר' סק"ה שאין האשה (וכן עבד כנעני) צריכה לקנות את הגט אלא סגי במעשה נתינה (וכן בענין מה צריכים בקידושין).

כתובות ב': ת"ג.

גיטין: פרק המביא גט ר"מ, רנ"א (קטע "ועיין בקצה"ח"), ת"ב, תי"ג, פרק השולח – עבדים ל"ט (קטע אחרון), נ"ח (קטע "מיהו עיין").

קידושין א': ט' סק"ד (קטע אחרון), י' סק"א (קטע "ובתחילה" ולהלן שם) סק"ב, י"ז, ל"ה (קטע "והנה כבר הבאנו"), מ"ה סק"ב, קנ"ד (קטע "מיהו עיין בקצה"ח"), קנ"ו (קטע "ובטעם"), קס"ז*.

קידושין ב': רי"ז (קטע "והקצה"ח"), רצ"ז (ודברי החזו"א שצריכים גם נתינה וגם זכי'), שי"ג סק"א (קטע "מיהו אכתי"), שכ"ה סק"ד ובההערה הראשונה שם, שכ"ה* סקי"ח ובההערה שם.

קידושין ג': ו' בההערה השלישית, י"א (קטע "דהנה"), מ"ז (קטע "מיהו י"ל").

ב"ק א': שצ"א*.

ב"ק ב': ס"ה (קטע אחרון).

בענין "הרי זה גיטך והנייר שלי".

גיטין: פרק המביא גט ר"מ (קטע "ועי"ש"), רנ"א (קטע "ה"), פרק השולח – עבדים נ"ח.

קידושין א': י' סק"א בההערה,
סק"ח (רש"י שם), ל"ה בההערה,
מ"ה סק"ב בההערה.

קידושין ב': רצ"ז (קטע אחרון).

בענין "קרוב לה, מגורשת".

קידושין א': י' סק"א (קטע
"ובתחילה"), קנ"ד (קטע "מיהו
עיין בקצה"ח").

"אמר רב חסדא גט בידה ומשיחה בידו אם
יכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת":
שם האיש אינו יכול להביאו אצלו אבל
גם האשה אינה יכולה להביאו אצלה, אינה
מגורשת.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רצ"ז (קטע
"וי"ל").

הדרך שהיכא זרק הגט לתוך חצירה הרי
זה מהני מדין קנין חצר ולא מדין מעשה
נתינה.

קידושין ב': שכ"ה סק"ד בההערה
הראשונה, שכ"ה* סק"ח בההערה.

שיטת רש"י שיכול להקנות להאשה את
הגט בדרכי קנין, כגון בקנין אגב, בלי
מעשה נתינה.

גיטין: פרק המביא גט ת"ב.

הדרך דלא כהנ"ל, אלא שאפילו רש"י
שכתב שקנין אגב מועיל בגירושין הרי הוא
מודה שהיינו רק קנין אגב אבל לא שאר
קנינים.

קידושין ב': של"ח* (קטע "והנה
על הדרך").

דברי התורת גיטין שאפילו אם קנין אגב
או סודר אינם מועילים בקנין גט אבל
משיכה והגבהה שפיר מועילות.

קידושין ב': שכ"ה סק"ו, שכ"ה*
סקט"ז.

דברי תוס' בכתובות שמונתן בידה ילפינן
שהגבהה בידו קונה אפילו אם אינו מגביה
טפח.

קידושין ב': שכ"ה סק"ד.

דברי רעק"א שצריכים שכל הגט יהי בתוך
ידה ושלא מהני הגבהה מכחה.

קידושין ב': שכ"ה סק"ו, שכ"ה*
סקט"ז.

בענין אם סגי בזה שהיא קונה את הגט
בקנין דרבנן.

גיטין: פרק מביא גט ת"ב, תי"ג.

קושיית המרדכי למה א"א לשכיב מרע
להקנות את הגט להאשה ע"י מתנת שכיב
מרע, ותירוצו שצריכים קנין דאורייתא.

גיטין: פרק המביא גט ת"ב.

שיטת התוס' רי"ד שד' אמות מהני בגט מן
התורה.

גיטין: פרק המביא גט שפ"ד
סק"א, ת"ב.

שיטת הרשב"א שבגט מהני ד' אמות גם
ברה"ר מטעם עיגונא.

גיטין: פרק המביא גט שפ"ד
סק"ב, ת"ב.

פסקו של הרמב"ם שגבי גט אמרינן שאויר
שאינן סופו לנוח אינו כמנוח ואינה
מגורשת.

זבחים ב': תקפ"ו (קטע ראשון).

דברי הכתב סופר ששליח להולכת הגט
צריך לקבל את הגט מידו של הבעל ואל"כ
הרי זה כמו טלי גיטך מעל גבי קרקע.

גיטין: פרק השולח ז' סק"ג (קטע
ראשון).

דברי הר"ן שהיכא שנתן לה כבר את הגט
לשם פקדון הרי הוא יכול לומר לה אח"כ
הרי זה גיטך, ומיקרי שהיתה כאן נתינה,
וביאורי האחרונים בדבריו.

קידושין ג': י"ט סק"ב.

חידושו של התוס' רי"ד שאם אמרה האשה
תן את הגט לפלוני, ונתן, הרי היא מגורשת.

קידושין א': קנ"ג (קטע "וע"ע").

בענין שלא מהני להקנות לה את הגט
במעמד שלשתן.

גיטין: פרק המביא גט תי"ג.

דברי הבבלי שאפילו רבנן שסוברים
ביציאות שבת שקלוטה לאו כמי שהונחה
דמיא הרי הם סוברים שסגי בזה שהגט
הגיע לבין המחיצות של חצרה של האשה,

קידושין ג': ו' סק"ב סק"ו.

דברי הכתב סופר ששליח להולכת הגט צריך לקבל את הגט מידו של הבעל ואל"כ הרי זה בגדר טלי גיטך מעל גבי קרקע.

גיטין: פרק השולח ז' סק"ג (קטע ראשון).

דברי הר"ן והאור גדול והגרש"ש והאור שמח בכוננת הרמב"ם במה שכתב שליח להבאה.

גיטין: פרק המביא גט ב' סק"ב.

בענין אם שליח להבאה צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם.

גיטין: פרק המביא גט ב' סק"ב.

בענין "עבד מהו שיעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה".

קידושין ג': י"ט סק"א ולהלן שם.

בענין באיזה אופנים שליח עושה שליח בגיטין וקידושין ובאיזה אופנים אינו יכול כי חשיב מילי.

קידושין ג': א', ו' בהערה השני'.

בענין אם הסופר צריך לכתוב בשליחות הבעל.

גיטין: פרק המביא גט כ"ג, שי"ח (קטע ראשון), פרק השולח נ"א סק"ד, סק"ה (בענין איך ציווי הבעל פועל לשמה), פ"ה.

זבחים א': ע"ה.

בענין אם העדי חתימה צריכים להיות שלוחו של הבעל.

גיטין: פרק המביא גט רע"ה.

דברי התורת גיטין ששליח שני נאמן לומר שהבעל שלח אותו לבטל את השליח הראשון משום שע"א נאמן באיסורין.

גיטין: פרק השולח ל"ב (קטע אחרון).

דברי הבה"ג שא"א לשלוח גט לשלוחו ע"י שליח עכו"ם.

גיטין: פרק השולח ז' סק"ג (קטע ראשון).

בענין אם השליח יכול לכתוב את הגט על הנייר שלו.

כי אין צריכים שהגט ינוח בחצרה אלא סגי בזה שהוא "מינטר" בתוך מחיצות החצר. ודברי הירושלמי שגם רבנן סוברים שקלוטה כמי שהונחה דמיא, ורק בשבת סבירא להו שלא סגי בזה כדי לחייבו, משום שכתוב לא תעשה מלאכה, ובקלוטה כמי שהונחה דמיא ההנחה נעשית מאלו

שבת: הוצאה, י' סק"ז.

י. אמירה

בענין אם בגט צריכים גם אמירה מהתורה, חוץ ממסירת הגט, או האם זה רק מדרבנן.

קידושין א': ס"ו.

קידושין ג': י"ט סק"ב.

בענין אם הוא צריך לומר, וכן לכתוב בתוך הגט, "ודין" ו"מנאי".

נדרים: פרק כל כנויי ס"א, ס"ד.

קידושין א': חלק ההערות דף ה' הערה ס"ד והערה ס"ה.

בענין מראה מקום הוא לה.

קידושין ג': קכ"א.

יא. שליח

דרכים לומר ששליח להולכה ושליח לקבלה הרי הם במהותם שני סוגים שונים של שליחות.

קידושין ג': ו' סק"ב ולהלן שם, ז' סק"ו, י"ט סק"ב סק"ג.

שיטת הרמב"ם שבעל שעשה שליח להולכה, וכן אשה שעשתה שליח להבאה, אינם צריכים למנותו בפני עדים, אבל אשה שעשתה שליח לקבלה הרי היא צריכה למנותו בפני עדים.

גיטין: פרק המביא גט ב' סק"ב (דברי הגרש"ש בסברת הרמב"ם בשליח לקבלה), כ"ח סק"ו (דברי המהרי"ט שאם לא אמר השליח לפני נתינת הגט שהוא שליח, אשר אז הרי הוא נאמן על זה, וכבר נתן את הגט, הרי הוא צריך להוכיח ע"י שני עדים שהוא שליח להולכה), פרק השולח ג', ז' סק"ג (קטע ראשון).

גיטין: פרק השולח ד' (קטע "וע"ע באור שמח").

קידושין א': צ"ח סק"ז, ק"ג (קטע "וע"ע בפרי חדש").

קידושין ג': ז' סק"ד (קטע "וע"ע באור שמח").

דברי תוס' שלפי רבי אלעזר צריכים העדי מסירה לדעת שהבעל מינה את השליח, וקושיית רעק"א למה לא סגי בזה שהוא אומר להאשה שהוא שליח ושוה מתברר אחרי נתינת הגט, ותי' הקהלות יעקב על זה.

גיטין: חלק ההערות דף ב' הערה קי"ח.

דברי הירושלמי שהשליח צריך לתת לה את הגט בפני שנים כדי להחזיקה בגרושה.

גיטין: פרק המביא גט קנ"ד (קטע "והנה ע"ע").

יב. בענין האב מקבל גט לבתו קטנה ונערה

הדרך שמה שהתורה אמרה שהאב מקבל גט לבתו קטנה או נערה הרי זה משום שהתורה עשתה אותו השליח שלה.

כתובות ב': תקל"ב (קטע "א"י ולהלן שם).

קידושין א': י"ח סק"ב.

קידושין ג': (א'), נ"ד סק"ג.

דרך הפכית, והיינו שמה שנערה יכולה לקבל את גיטה הרי זה בתורת שלוחו של האב.

כתובות ב': תקל"ב (קטע "מיהו עי' ברמב"ן").

קידושין א': י"ח סק"ב.

קידושין ג': (א'), נ"ד.

בענין אם אב יכול לקבל גט לבתו קטנה משנשאת.

קידושין א': קע"ה.

קידושין ג': מ"ח.

בענין אם קטנה מן האירוסין שיש לה אב יכולה לקבל גיטה או האם רק אבי' יכול (רש"י ותוס' ורמב"ן).

קידושין ג': מ"ח, נ' (קטע ראשון). שמה שהאב מקבל גט לבתו אין זה בגדר זכות.

קידושין א': קע"ה (קטע "וי"ל").

יג. נאמנות על הגט או הגירושין

דינו של רב המנונא שהאשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת.

כתובות ב': קנ"ח, קנ"ט, קס"א.

דברי הרשב"א שהבעל נאמן שהגט פסול רק כשיש לו מיגו.

גיטין: פרק השולח ל"ב, ל"ד סק"א.

בענין טענת מזויף בגט אשה.

גיטין: פרק המביא גט י"ד, ט"ו.

קידושין א': א' (קטע "ועי' בר"ן").

יד. דינים שונים

בענין אם אין חוששין לשני יוסף בן שמעון רק היכא שמכירים את העיר ויודעים שלא הוחזקו שם שני יב"ש, או האם גם היכא שאין מכירים את העיר.

גיטין: פרק המביא גט מ"ג*.

בענין אם הטעם למה אין חוששין לשני יוסף בן שמעון היכא שלא הוחזקו הוא משום שהעובדא שלא הוחזקו מראה שאין שם שני יוסף בן שמעון, או האם הוא משום שכל זמן שלא הוחזקו נקטינן ששני יוסף בן שמעון לא שכיח.

גיטין: פרק המביא גט מ"ג*.

"שלשה גיטין פסולין ואם נשאת הולד כשר: ביאור המחלוקת בגמ' אם תצא או לא תצא".

גיטין: פרק המביא גט ס"ד*.

בענין ריח הגט.

גיטין: פרק השולח כ"א.

בענין דברי המהר"ם שמה שהבעל מפסיק לאכול פירות משעת כתיבת הגט הרי זה רק אם הגט חתום על ידי שני עדים אבל לא כשהגט נכתב בכתב ידו של הבעל, וקושיית הקצה"ח עליו.

גיטין: פרק המביא גט ס"ה*.

הזה"ו), נ'.

הדרך שאין שום חיוב על הרוצח ללכת לעיר מקלטו, לא מדיני אדם ולא מדיני שמים, רק שאם אינו הולך, יכול גואל הדם להורגו.

מכות: ל', נ' סק"א (קטע וקושיית הרמב"ן").

הדרך שהכפרה היא על ידי מיתת הכהן גדול ולא על ידי מעשה הגלות.

מכות: נ' סק"ב סק"ג.

בענין מה שכתבו תוס' שאם עדים מחייבים אותו גלות הרי הוא יכול לומר מזיד הייתי.

מכות: כ"ח, כ"ט, ל'.

דברי הרמב"ם שגלות הוא כדיני נפשות לענין הדברים שבין דיני ממונות לדיני נפשות השנויים בריש פרק אחד דיני ממונות. והדרך שגלות נחשבת בגדר דיני נפשות.

סנהדרין: ע"ט, פ"ג, רט"ז, רכ"ו (קטע ו"הנה מדברי הרמב"ם"), רנ"ג (קטע ראשון).

הדרך שמעשה הגלות מעירו לעיר מקלטו צריך להיות ביום.

סנהדרין: רכ"ו (קטע ו"הנה מדברי הרמב"ם").

בענין דברי רבי עקיבא שרשות ביד גואל הדם להרוג את הרוצח שיצא מעיר מקלטו, וכל אדם נהרג עליו, והגירסא שכל אדם אין חייבין עליו.

מכות: נ' (קטע ו"הנה הגאון רא"ז"ו ולהלן שם).

דברי הריטב"א במכות שכהן גדול שהרג אינו יוצא משם לעולם אפילו אם מינו כהן גדול אחר תחתיו קודם גמ"ד משום דחמיר איסורי. ושיטת רש"י ותוס' שמאי דתנן שאינו יוצא משם לעולם הרי זה רק כשלא מינו אחר תחתיו בשעת גמ"ד.

סנהדרין: ק"ס.

בענין אם כהן גדול שהרג נפטר ע"י מיתת עצמו היכא שלא מינו אחר תחתיו בשעת גמ"ד, והיינו לענין שאין צריכים להוליך עצמותיו לשם, א"נ שאם כבר גלה אפשר להחזיר עצמותיו לקברי אבותיו.

סנהדרין: ק"ס.

שיטת הרמב"ם שהיכא שהדין הוא שאם ניסת לא תצא כותבין לה גט אחר ונותנין לה כשהיא תחת בעלה השני.

גיטין: פרק המביא גט קס"א סק"ג.

בענין הא שלפי רבי אליעזר בגירושי חוץ נתרוקנה האישות אצל בעלה השני.

יבמות א': קצ"ג.

בענין מה שהמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי צריכה ממנו גט שני משום שנתייחדה עמן בפני עדים ואמרינן שהן הן עדי יחוד הן הן עדי ביאה, האם החשש הוא שמא קידש אותה קודם לכן, או האם החשש הוא שמא עכשיו ביחוד זה קידש אותה בביאה.

סימנים בענינים שונים: "סוטה"

י"ב סק"ד.

דברי התוספתא שאם עד אחד אומר שנתייחד עם גרושתו שחרית וע"א שני אומר שנתייחד עמה ערבית, אינם מצטרפין.

סימנים בענינים שונים: "סוטה"

י"ב סק"ד.

גלגל

בענין יסוד הדין של גלגל לעומת שילה.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ז הערה י"ט.

שהנס שלא התליע בשר קודש בבית המקדש ה' נוהג גם במשכן שבמדבר, וכן בכמות ושילה ונוב וגבעון, ולכאורה גם בגלגל.

אבות: ר"ס.

גלות

ע"י עוד בערך ערי מקלט.

שרוצח חייב גלות על פי עצמו אבל צריכים פסק דין על זה.

מכות: י"ב, כ"ט (קטע וי"ל"ו ולהלן שם).

בענין אם גלות היא בגדר מעשה של כפרה או בגדר עונש.

כתובות ב': תק"ד.

מכות: כ"ט (קטע מיהו נראה"ו ולהלן שם), מ"ט (קטע ב"ב"ו וקטע ושוב הקשה"ו וקטע ולפי הביאור

גמר דין

ע"י עוד בערך דיני נפשות – כללי, ובערך דינים – הוראה ופסק דין.

גדר הגמר דין של "חייב אתה ליתן לו", והגמר דין של "צא תן לו", והגמר דין של "איש פלוני אתה חייב".

כתובות ב': תקי"ד.

ב"ק ב': קי"ז, המשך פרק מרובה ל"ה.

שקשה לומר שהא לחוד שאנו יודעים מה הוא המנין, חשיב כבר בגדר גמר דין, אלא מסתבר לומר שצריכים אמירה מפורשת של פסק דין.

סנהדרין: רע"א בההערה.

בענין שיטת רבי יעקב שסובר שצריכים גמר דין בפני הבעל דין כדי שידע לטעון, וחכמים שסוברים משום גזירת הכתוב.

ב"ק א': תק"נ.

ב"ב ב': רמ"ה.

סנהדרין: רמ"ד סק"ג.

גן עדן

בענין מהות גן עדן לפי הרמב"ם ולפי הרמב"ן.

סנהדרין: שנה"ה סק"ב סק"ג.

חומש: פ"ר וילך, הנך שכב עם אבתיך וקם העם הזה וגו' (ל"א, ט"ז) אות ג' (קטע "והעיקרים" וקטע "ועוד כתב הרמב"ן").

גניבה וגזילה

ע"י עוד בערך יאוש - יאוש הגזילה.

בענין שאין הנגזל יכול להקדיש את הגזילה כי אינו ברשותו, ע"י בערך אינו ברשותו סק"ב וסק"ג.

בענין אם יש חיוב של יהרג ובל יעבור על גניבה וגזילה, ע"י בערך יהרג ובל יעבור.

ע"י עוד בערך כפל - כללי.

ע"י עוד בערך ארבעה וחמשה.

ע"י עוד בערך טוען טענת גנב.

דברי החי' הר"ן שמיתת הכהן גדול שכיח בכהונה גדולה בשעת הרציחה מוציאה את הרוצח, וביאור דבריו.

סנהדרין: קס"א.

שאינן הרוצח נפטר אלא ע"י מיתת כהן גדול שאירעה לאחר גמר דינו.

סנהדרין: קס"א (קטע "והנה משמע").

דברי הגבורת ארי שהצד שצריכים מיתת כולן הרי זה רק היכא שהיו כולם קיימים בשעת גמ"ד, אבל אם הי' שם רק כהן גדול משמש, או אחד מן האחרים, סגי במיתתו לחוד.

סנהדרין: קס"א (קטע "והנה עיין בגבורת ארי").

הוכחה שאפילו לפי דברי הגבורת ארי צריכים גם מיתת אלו שהיו שם בשעת רציחה.

סנהדרין: קס"א (קטע "אמנם לאחר העיון").

בענין אם ההורג על ידי כח כחו או כח שני גולה.

ב"ק א': רנ"ג.

בענין היכא שהנרצח קירב את מיתת עצמו ע"י פירכוס או שבלבלתו הרוח.

שבת: מלאכות, ק"ד סק"א.

שכדי להחשב שוגג קרוב למזיד שאינו גולה, צריכים פשיעה יותר גדולה מרוח מצוי.

ב"ק א': תי"ג.

בענין הדין שאם אמדוהו (למלקות) ומת תחת ידו של השליח ב"ד שמלקה אותו הרי השליח ב"ד פטור מגלות.

ב"ק ב': קנ"ו.

סנהדרין: פ"ד.

דברי המהרש"א בסנהדרין שהיכא שגולה הרי הוא פטור מדמי הנהרג כמו שמזיד פטור (גם בלא תנא דבי חזקיה).

כתובות ב': תפ"ז.

שגוי שהרג בשוגג אינו גולה.

חומש: פ"ר נח, מיד איש אחיו אדרש את נפש האדם (ט', ה').

בענין גזל הגר, עי' בערך גרות - גזל הגר.
בענין אם קים ל' בדרכה מיני' פוטר את
הגנב והגזלן מחיובי גניבה וגזילה, עי'
בערך קים ל' בדרכה מיני' - קים ל'
בדרכה מיני' בגניבה וגזילה.

- א. מהות גניבה וגזילה
- ב. גניבה לעומת גזילה
- ג. גזילה לעומת מזיק
- ד. בענין אם צריכים מעשה, נוסף על קנין
- ה. טיב הגנב (שותפין, שומר), וטיב הנגנב (שומר, גנב מאחד מחמשה בני אדם)
 - ו. הלאו
 - ז. קנין גזילה
 - ח. מצות השבה
 - ט. החיוב אונסין
 - י. פרוטה
- יא. גונב או גוזל על מנת להחזיר
- יב. גונב מן הגנב
- יג. גזל עכו"ם
- יד. הקדש
- טו. כופר בפקדון
- טז. קרקע
- יז. עבדים
- יח. שטרות
- יט. שואל שלא מדעת
- כ. גזל מדבריהם ואסמכתא
 - כא. שינוי קונה
 - כב. שינוי מעשה
 - כג. שינוי השם
 - כד. שינוי מעשה ביחד עם שינוי השם
 - כה. שינוי החוזר לברייתו
 - כו. שינוי גרוע ביחד עם יאוש
 - כז. שינוי רשות
 - כח. גנב שהשתמש בהחפץ
 - כט. תקנת השבים
 - ל. גזל הרבים

לא. גזל חמץ

א. מהות גניבה וגזילה

בענין אם התשלומין של גנב וגזלן הרי הם משום ההפסד להבעלים או משום הריוח לעצמו.

- ב"ק א': ג' (קטע "ועוד י"ל" וקטע "וע"ע בדברי יחזקאל").
- ב"ק ב': ט"ו*.
- ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ד*, פרק המפקיד ב'.
- בענין אם חשיב גנב, וכן חייב קרבן שבועה, היכא שגנב את גוף החפץ בנסיבות שעדיין יצטרך לשלם ממון.
- כתובות ב': תפ"ג ובההערה.
- ב"ק ב': י" סק"ב (קטע "שור"ר" ולהלן שם), שני"ז ובההערה.
- סנהדרין: פרק זה בורר ל"א בההערה השני'.
- דברי החכמת מנוח כ"ב דף כ"ב שהיכא שנותן מתנה משום כסופא יש בזה משום גזל ואסור לקבלה.
- ב"מ: פרק אלו מציאות ל"ו.
- בענין כל המשנה מדעת בעל הבית נקרא גזלן.
- ב"מ: פרק המפקיד קנ"ח.
- ב. גניבה לעומת גזילה
- בענין אם הקרן של גניבה והקרן של גזילה הם שני מיני חיובים הנלמדים מפסוקים נפרדים.
- כתובות ב': שע"ג (קטע "והנה מדרכו"), תע"ט בההערה השלישית (קטע "והנה").
- ב"ק א': ס"ה.
- ב"ק ב': ט"ו סק"ב.
- בענין היכא שהוא גונב חפץ ששוה מנה, האם הוא עובר פעם אחת בלא תגובו, או האם יש מנין לאוין כמנין הפרוטות שבו כמו בגזילה.
- ב"מ: פרק המפקיד ב' סק"ז.
- ועי' עוד בזה להלן בסק"י.
- בענין מתי נקרא צינעא (גנב) ומתי בפרהסיא (גזלן).

ב"ק ב': י' סק"ד, קי"ז, המשך פרק מרובה קל"ה.

ב"מ: פרק שנים או חזין רי"ב (קטע "ומעתה" וקטע "ובאמת").

הסברא שכל גנב הרי הוא יכול להתחייב גם משום גזלן כי מה שהוא עושה בצינעא אינו מפקיע ממנו תורת גזלן.

כתובות ב': תע"ט בסוף ההערה השלישית.

ב"ק ב': כ"ח סק"ג בסוף ההערה.

ב"מ: פרק המפקיד ב', סק"ב סק"ד סק"ז.

בענין אם לומדים גניבה וגזילה מהדדי לענין הדין של חיים ולא מתים.

ב"ק ב': כ"ז *סק"א.

עי' להלן ב"גונב או גוזל על מנת להחזיר", וכן ב"קרקעות", וכן ב"שטרות, וכן ב"הקדש", שנביא עוד חילוקים בין גניבה לגזילה.

ג. גזילה לעומת מזיק

בענין אם טביחה או עשיית שינוי אחר (תברי' או שתיי') מיקרי בגדר גזילה או האם חשיב היזק, וכן האם חייבים על זה כפל.

כתובות ב': שס"ב (קטע "וי"ל" ולהלן שם), תע"ט סק"א (קטע "והנה בב"ק" ולהלן שם).

ב"ק א': א' סק"ג (קטע "ועוד י"ל" וקטע "וע"ע בדברי יחזקאל").

ב"ק ב': ז' סק"ב וסק"ג, כ"ח, ל"ט (קטע "מיהו מלשונם" ולהלן שם), מ"ג**, מ"ד סק"ב, צ', ק"ו, קי"ז בההערה השני' ובההערה השלישית, ש"ג.

עוד בענין "תברי' או שתיי'".

ב"ק ב': ז', ל"ב – ל"ה.

בענין היכא שהגזלן מכר את החפץ, האם זה נקרא שעשה "תברי' או שתיי'".

ב"ק ב': ל"ד, צ"ב, צ"ט.

דברי הגר"ח שגנב חייב גם משום מזיק.

ב"ק א': ג' (קטע "ולפ"ז").

סנהדרין: ח' סק"א.

ד. בענין אם צריכים מעשה, נוסף על קנין

דברי רש"י בב"מ דף י' ע"ב ד"ה גגו וכו' שלא סגי בקנין גניבה אלא צריכים גם מעשה.

כתובות ב': שס"ב (קטע ראשון ולהלן שם), שע"ה, (שע"ח), תע"ה (קטע "ובשם").

קידושין ב': שכ"ט (קטע "והנה הקצה"ח" וקטע "ברם").

ב"ק א': קצ"ג, תרצ"ג (קטע "ובביאור").

ב"ק ב': ה', ל"ג בההערה, המשך פרק מרובה ל"ב, קכ"ז (קטע "והנה לפי"), שס"ו.

ב"מ: פרק שנים או חזין (שלי"ה), של"ז סק"א ולהלן שם, (של"ט), פרק אלו מציאות ל"ח סק"ג (קטע "והנה לעיל" ולהלן שם), פרק המפקיד י' (קטע "ועוד רצה" ולהלן שם).

(סנהדרין: ב' קטע אחרון).

(אבות: פ"ח קטע אחרון).

חומש: פרי' קדושים, ולא תגזל (י"ט, י"ג).

הסברות לומר שצריכים מעשה רק בשביל להתחייב בהחייב כפל של גנב אבל לא בשביל החיוב אחריות של גזלן.

ב"ק א': תרצ"ג (קטע "ברם" ולהלן שם).

ב"מ: פרק המפקיד י' (קטע "ועוד רצה" ולהלן שם).

חומש: פרי' קדושים, ולא תגזל (י"ט, י"ג).

הסברא שמה שצריכים מעשה אין זה משום שצריכים חומר זה בהעבירה שלו, אלא משום שבלי מעשה אין החפץ נעשה גנוב.

ב"מ: פרק שנים או חזין של"ז סק"א (קטע "ויש לומר" וקטע אחרון).

כתובות ב': תפ"ג (קטע "והנה שיטת").

ב"ק א': תרצ"ג.

ב"ק ב': ז' סק"ו, י' סק"ד.

בענין למה אין הגונב מן השומר חייב כפל להשומר לפי רבי שמעון שסובר שדבר הגורם לממון כממון דמי.

כתובות ב': תע"ד.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ל"א.

בענין גזל מאחד מחמשה בני אדם ואינו יודע מאיזה מהם.

ב"ק ב': שכ"א - של"א.

ב"מ: פרק המפקיד קפ"א - קפ"ו.

בענין גזל מאחד מחמשה בני אדם ואינו יודע מאיזה מהם משלם לכל אחד: האם דנים דין זה גם בזה"ז.

ב"ק ב': קס"ז סק"ה (קטע אחרון), ש"ל.

ב"מ: פרק המפקיד קפ"ו סק"ה.

סנהדרין: כ"ב סק"ה (קטע "גם").

ו. הלאו

דברי הספר חסידים שהגזול מחבירו ממון והשיב לו מיד וציערו מעט, עובר על לא תגזול ועל ואהבת לרעך כמוך.

אבות: ק"ג.

בענין מה שעל גזילת ואונאת יתום ואלמנה, וכן גזילת עני, יש עונש מיתה בידי שמים.

אבות: ס"ד סק"ד, רצ"ד.

זבחים א': ר"ז סק"ד

שגם היכא שאינו קונה קניני גזילה אכתי שייך שעובר על לא תגזול.

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ט.

הדרך שאפילו אם בלי מעשה ליכא לאו דלא תגזול אבל חיוב אחריות שפיר איכא, וכן דרך הפכית, והיינו שאפילו אם ליכא חיוב אחריות אבל לאו של לא תגזול שפיר איכא.

ב"ק א': תרצ"ג (קטע "מיהו אולי יש לחלק ולומר" וקטע "מיהו אולי יש לחלק איפכא").

הדרך שאפילו אם בלי מעשה ליכא לאו דלא תגזול אבל חיוב אחריות שפיר איכא, וכן דרך הפכית, והיינו שאפילו אם ליכא חיוב אחריות אבל לאו של לא תגזול שפיר איכא.

ב"ק א': תרצ"ג (קטע "מיהו אולי יש לחלק ולומר" וקטע "מיהו אולי יש לחלק איפכא").

סנהדרין: ב' (קטע אחרון).

חומש: פ' קדושים, ולא תגזול (י"ט, י"ג) (הצד שאפילו אם ליכא חיוב אחריות אבל לאו שפיר איכא).

הסברא שאפילו אם אין צריכים מעשה אבל היכא שאדם אחר עשה מעשה אז הגזילה מתיחסת רק אליו.

כתובות ב': שע"ה (קטע "ברם נראה").

בענין אם לזה ולא פרע עובר בלא תגזול.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול כ"א סק"א.

ב"ק א': תרצ"ג (קטע "ודע").

ב"מ: פרק שנים אוחזין רכ"ט, של"ז סק"ג.

סנהדרין: ב'.

אבות: פ"ח.

חומש: פ' לך, ולאברהם היטיב בעבורה (י"ב, ט"ז) בהערה השני'.

ה. טיב הגנב (שותף, שומר), וטיב הנגנב (שומר, גנב מאחד מחמשה בני אדם)

ביאורים בהמחלוקת בין רש"י ותוס' בענין מה הוא הציור בהגמ' של שותפין שגנבו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ז, של"ח, של"ט.

בענין שבשותפין שגנבו יש לכל אחד תורת גנב על כולו.

כתובות ב': שפ"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ז סק"ב, של"ט.

בענין שומר שגנב מרשותו.

סנהדרין: ב' (קטע אחרון).

חומש: פ' קדושים, ולא תגזל (י"ט, י"ג) (הצד שאפילו אם ליכא חיוב אחריות אבל לאו שפיר איכא).

שיש איסור לגנוב דבר שאף אחד אינו מקפיד עליו מחמת מיעוט ערכו.

ב"ק ב': ש"ח סק"ב.

בענין היכא שע"י שהוא גוזל הרי הוא באמת מפקיע מהנגזל את בעלותו (וכגון היכא שגונב מגוי שבוי שהי' קנוי לו בכיבוש מלחמה לפי הצד שהקנין של כיבוש נשאר רק כל זמן שקיים הכיבוש), האם שייך לומר שעוברים בכה"ג על לא תגזול.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"א סק"ג (קטע אחרון).

בענין שאם מפקיעים את השיעבוד של הבעל חוב אין זה נקרא גזל כי הי' קנוי לו רק לגוביינא.

גיטין: פרק השולח - עבדים פ'.

שהאומר דבר שלא בשם אומרו עובר על אל תגזול דל כי דל הוא (אבל היכא שלא אמר בשם אומרו, אבל גם לא אמר בשם עצמו, אלא אמר ששמע מאדם אחר, אינו עובר על האיסור הנ"ל).

ב"ק א': תשמ"ג.

אבות: שפ"ד, שפ"ז.

שעל הנאה לא שייך לקרותו גזלן.

ב"ק א': רע"ד סק"ב סק"ג.

דברי הרמב"ם שרק במי שבא לעבור על גזילה אמרינן הלעיטהו לרשע וימות.

כתובות א': ע"ז.

ב"ק ב': קי"ח.

חומש: פ' כי תצא, וראית בשבי' אשת יפת תאר (כ"א, י"א) (קטע "והלעיטהו").

ז. קנין גזילה

הדרך שאפילו אם בלי מעשה ליכא לאו דלא תגזול אבל חיוב אחריות שפיר איכא,

וכן דרך הפכית, והיינו שאפילו אם ליכא חיוב אחריות אבל לאו של לא תגזול שפיר איכא.

ב"ק א': תרצ"ג (קטע "מיהו אולי יש לחלק ולומר" וקטע "מיהו אולי יש לחלק איפכא").

סנהדרין: ב' (קטע אחרון).

חומש: פ' קדושים, ולא תגזל (י"ט, י"ג) (הצד שאפילו אם ליכא חיוב אחריות אבל לאו שפיר איכא).

שיטות האחרונים שגנב קונה בתחילת הגזילה קנין של בעלות גמורה, רק שהמצוה של השבה מעכבת את הבעלות, וכן בענין מה היא הצורה של הקנין הנ"ל לפני שנפטר מהשבה.

כתובות ב': תע"ז סק"ב.

קידושין א': קפ"ד (קטע "והנה י"ל").

קידושין ג': קל"ד, קל"ה.

ב"ק ב': מ"ה, מ"ו, מ"ז, נ"ז סק"ב (קטע "מיהו אכתי" ולהלן שם), ק"ו*, ק"ז, קל"א (קטע "ועיין בקו"ש").

ב"מ: פרק המפקיד ק"כ סק"ה (קטע "ועכ"פ" וקטע "והנה יש מחברים אחרים").

סנהדרין: שמ"ד סק"ב.

ע"ז: ס"ח.

בענין איך הגנב מתחייב ע"י משיכת השומר שלו.

קידושין א': קנ"ג (קטע: ועיין בשיטה" וקטע אחרון).

ב"ק ב': המשך פרק מרובה קב"ז.

הסברא שאצל גניבה וגזילה בודאי מהני משיכת הגנב והגזלן בכליו של הנגזל (שהוא כמו המוכר והוי כמו בכליו של המוכר) כיון שסו"ס אפקי' מרשותו.

כתובות ב': תט"ז (קטע "א").

המחלוקת בין רב אחא ורבינא אם מהני משיכה ברה"ר, ודברי תוס' בענין אם פליגי

רק בגנב וגזלן או האם גם במקח וממכר.

כתובות ב': ת"כ סק"ג.

קידושין ב': שי"ט סק"ב (קטע
"הנה בכתובות"), שכ"ה* סק"ב.

ב"ק א': ג' (קטע "וע"ע בדברי
יחזקאל").

ב"ק ב': המשך פרק מרובה קכ"ד.

בענין אם הטעם למה רבינא סובר שמהני
בגניבה וגזילה משיכה לרה"ר הרי זה כי
סגי לגניבה וגזילה בזה שמוציאו לרה"ר
ולא בענין כניסה לרשות הגזלן, או האם
סגי באמת בכל משיכה גרועה כגון אם
משך דבר שדרכו בהגבהה.

כתובות ב': ת"כ סק"ג.

ב"ק א': ג' (קטע "וע"ע בדברי
יחזקאל").

בענין השיטה שמשכה בקול לא מהני
בגזילה.

ב"ק א': תרצ"ג (קטע ראשון).

בענין שיטת רש"י שהטעם למה אם סוברים
שקרקע נגזלת, וגזל קרקע, הרי הוא נעשה
גזלן גם על הפרה הרבוצה בה, הרי זה
משום קנין אגב.

קידושין ב': שכ"ט (קטע "ברם",
של"ח (קטע ראשון) (בענין למה
לא פירש"י שמועילה משום קנין
חצר), ש"מ (קטע אחרון) (כהנ"ל),
שמ"ב.

ב"ק א': קצ"ג.

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ז
סק"ג.

דברי הירושלמי ש"הוציאוה ליסטים
חייבים" הרי זה איירי בהוציאוה לגזלה
לעצמם ולא כדי לאבדה, ודברי הפוסקים
בענין אם כוונת הירושלמי היא לפטור
אפילו על אבדון הבהמה או רק על מה
שהזיקה.

ב"ק א': ל"ז* סק"ב, תרצ"ג*.

ב"ק ב': המשך פרק הגזל קמא
כ"ב.

בענין אם היכא שבא לידו בטעות ולא

נתכוין לגזול, הרי הוא קונה קניני גזילה,
או האם מיקרי ברשות הבעלים.

קידושין ג': ק"ס.

ב"ק ב': נ"ז סק"ב בההערה, ק"י
(קטע "מיהו נראה"), קי"ד, קכ"ד,
קל"ד.

ח. מצות השבה

בענין אם מצות והשיב היא מצוה של
השבה על גוף החפץ (בתנאי שהוא שו"פ),
או האם היא מצוה של תשלומין, רק
שלכתחילה גזרה התורה שהוא צריך לשלם
ע"י החזרת החפץ עצמו.

קידושין ג': חלק ההערות דף נ"ח
הערה ל"ב.

ב"ק א': ס"ד.

ב"ק ב': ג' סק"ב, ט"ו*, מ"ז, ר"פ
בההערה הראשונה, ש"נ, שנ"ב
(קטע אחרון).

בענין אם החיוב השבה חל בשעת תחילת
הגזילה לתמיד או האם הוא חל בכל רגע
מחדש.

ב"ק ב': שנ"ב (קטע "ומצד שני"
וקטע "והנה לכאורה").

בענין אם החיוב השבה והחיוב אונסין הם
בגדר עונש.

ב"ק א': אות ז' בההערה השני,
ס"ו (קטע "מיהו לכאורה"), תרצ"ג
(קטע "והנה יש לבאר").

ב"ק ב': שס"ט (וכן בענין אם מה
שהוא נפסל לעדות הרי זה בגדר
עונש).

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ה.

מכות: ס"ט (קטע "ובנוגע").

חומש: פר' קדושים, ולא תכחשו
(י"ט, י"א).

בענין אם מצות השבה מחדשת רק שהגזלן
ילך אצל הנגזל או לכה"פ יודיעו, אבל מה
שהבעלים רשאים לבוא וליטול את שלהם
הרי זה גם בלי מצות השבה, או האם גם
זה הוא רק בגלל מצות השבה.

ב"ק ב': ש"ט, המשך פרק הגזול
קמא כ"ג, שנ"א.

סנהדרין: שמ"ד סק"א.

דברי הסמ"ע שמה שהבעלים באים ונוטלים את שלהם גם בפחות משה פרוטה הרי זה משום מצות השבה, והא דאינו צריך לילך אחריו למדי הרי זה כי לילך למדי הרי זה מהפסוק של לאשר הוא לו יתגנו ואת זה אינו חייב בפחות משו"פ.

ב"ק ב': ש"ט.

סנהדרין: שמ"ד סק"א.

בענין אם כדי לקיים מצות השבה מספיק אם החזיר למקום שיראנה, או האם צריכים שיחזירו לרשותו.

ב"ק א': תש"א.

בענין דעת רב בב"ק דף קי"ח שגזילה מדעת צריכה השבה מדעת.

ב"ק א': תש"ה.

בענין אם צריכים להשיב מדעת הבעלים משום תנאי במצות השבה או משום שבלי דעת בעלים הרי הוא נחשב פושע.

ב"ק א': תש"ד.

בענין אם ממשכנין אותו עד שמוליך אחריו למדי.

ב"ק ב': ש"י סק"ג.

בענין אם יתכן שהגזול יקיים מצות השבה אחרי שהנגזל הפקיר.

ב"ק ב': ג"ה בהערה השני', ג"ז סק"ב (קטע "מיהו אכתי" וקטע "אולם"), קל"ב.

בענין היכא ששבר בצורה שאינו נחשב שינוי, אשר בכה"ג אינו יכול לומר הרי שלך לפניך בעל כרחו של הנגזל, אבל בכל זאת אם הבעלים דורשים בכה"ג את החפץ חייב להחזיר להם: האם יש בזה מצות השבה.

ב"ק ב': מ"ו***, מ"ז, ס"ב בהערה.

בענין אם שייך מצות השבה כשלא עבר על תגזול.

קידושין א': פ"ה (קטע "מיהו לכאורה"), פ"ז (קטע אחרון).

ב"ק ב': ו*.

סנהדרין: פרק זה ברור ל"ב.

בענין אם החיוב השבה של גנב, וכן החיוב של גנב לשלם דמים, הם אותם חיובים כמו של גזול.

קידושין ב': רל"ה (קטע "ומעתה").

קידושין ג': חלק ההערות דף ג"ח הערה ל"ב.

ב"ק א': ס"ה, קע"ו* סק"א (קטע "גם עיין") סק"ג (קטע אחרון).

ב"ק ב': ג' סק"ג, ז' בהערה השני', ט"ו סק"ב, י"ח (קטע "והנה מדרכו").

בענין אם מהני השבה היכא שהשיב לאחד מן השותפין שגנב מהם.

ב"ק ב': שי"ג.

בענין אם גוי חייב בהשבה מקרא דוהשיב, א"ג משום שזה נכלל במצות דינים.

גיטין: פרק השולח – עבדים כ"ב (קטע "ובאמת"), כ"ח (קטע אחרון).

קידושין א': י* (קטע "ובענין").

ב"ק ב': ש"ב, ש"ח סק"ב (קטע "והנה באמת") סק"ג.

בענין אם היכא שאומר לו הרי שלך לפניך, הרי הוא חייב לשלם לכה"פ את הפחת.

ב"ק א': קע"ו* סק"ג בהערה.

ב"ק ב': מ"ז, מ"ח, רנ"ג, המשך פרק הגזול קמא י"ב.

בענין "אנא פטימנא ואת שקלת".

ב"ק ב': כ"ט, רנ"ד.

"גזל חמץ ועבר עליו הפסח אומר לו הרי שלך לפניך": בענין אם הכוונה היא למצות השבה או האם הכוונה היא רק שהבעלים נוטלים את שלהם.

ב"ק א': ס"ד (קטע "גם יש נפ"מ").

עוד בענין טעם התורה למה קבעה חיוב אונסין (מזלו גרם).

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא י"ח.

בענין אם החיוב אונסין של גזלן חל בשעת הגזילה או בשעת האונס.

כתובות ב': תס"א (קטע "והנה ע"י היסוד"), תע"ו.

ב"ק א': ס"ד.

ב"ק ב': כ"ז סק"א, המשך פרק מרובה י"ז*, שני"ב, שני"ח, שני"ט.

בענין מנלן שגזלן משלם כשעת הגזילה.

ב"ק א': ס"ד.

דברי הרא"ש בענין הנ"ל.

ב"ק ב': כ"ז סק"א.

בענין טעם התורה למה גזלן משלם כשעת הגזילה.

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא י"ח.

הסברא שמלקות אינו פוטר מהחיוב תשלומין של גנב וגזלן כי נתרכו להדיא לתשלומין ולא למלקות.

כתובות ב': שע"ד (קטע "וע"ע באחיעזר"), שפ"ד*.

בענין אם גנב חייב גם בחיובי שומרים.

ב"ק א': תנ"ב בהערה השלישית (ביאורים למה אינו חייב), תרצ"א סק"ג, תש"ד (קטע אחרון).

ב"ק ב': ג' סק"א, שי"א.

בענין היכא שמתרצה להשיב אשר בכה"ג הרי הוא עדיין חייב באונסין, האם הוא מתהפך להיות גם שומר שחייב לשמור.

קידושין ג': ק"ה בהערה.

בענין החיוב להוציא את הגזילה מתחת ידו אפילו כשכבר ירש את הגזילה כגון היכא שגזל מאביו ומת אביו.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה א', ת"ו

בענין גזל מאחד מחמשה בני אדם ואינו יודע מאיזה מהם משלם לכל אחד: האם דנים דין זה גם בזה"ז.

ב"ק ב': נ"ה בהערה השני', שני"א, שני"ב ובהערה השני' שם.

בענין אם בתוך פסח יכול לומר לו הרי שלך מפניך.

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא ל"ב.

ט. החיוב אונסין

בענין אם החיוב תשלומין כשאין הגזילה בעין נכלל הוא בוהשיב, או האם הוא מהא דכתיב ושילם, או האם הוא משום שלא גרע משואל שכל הנאה שלו וחייב באונסין.

כתובות ב': תפ"ב (קטע "מיהו לפי" וקטע אחרון).

קידושין ב': רל"ה (קטע "ומעתה") ובהערה שם.

קידושין ג': קל"ה.

ב"ק א': ס"ד, ס"ה, תרצ"א סק"ג, תרצ"ג (קטע "ובטעמא").

ב"ק ב': ג' סק"א, כ"ז (בהערה הראשונה), נ"ג סק"ב בהערה, ע"ט בהערה, המשך פרק מרובה קכ"ד, רצ"א סק"ב, שי"א, שני"א, שס"ו סק"א, שס"ז, שס"ט, שצ"ה (קטע ראשון).

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ז סק"ג, פרק המפקיד י' (קטע "ועוד רצה לומר").

סנהדרין: שמ"ד סק"א.

חומש: פר' קדושים, ולא תכחשו (י"ט, י"א) (קטע "והנה חזינן").

בענין אם החיוב השבה והחיוב אונסין הם בגדר עונש.

ב"ק א': אות ז' בהערה השני', ס"ו (קטע "מיהו לכאורה"), תרצ"ג (קטע "והנה יש לבאר").

ב"ק ב': שס"ט (וכן בענין אם מה שהוא נפסל לעדות הרי זה בגדר עונש).

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ה.

חומש: פר' קדושים, ולא תכחשו (י"ט, י"א).

ב"ק ב': קס"ז סק"ה (קטע אחרון), ש"ל.

ב"מ: פרק המפקיד קפ"ו סק"ה.

סנהדרין: כ"ב סק"ה (קטע "גם").

שיטות הראשונים בענין "אין שמין לגנב ולגזול".

ב"ק א': קע"ו*.

ב"ק ב': מ"ו**.

בענין אם גנב וגזול יכולים לשלם בשו"כ ואפילו סובין.

ב"ק א': קע"ו*.

ב"ק ב': מ"ו**,* כ"ז* סק"א.

דברי הרא"ש בפ"א דב"ק סי' י"א שגזול צריך לשלם או חפץ שלם כמו שגזל או דמים אשר יוכל הנגזל לקנות בהם חפץ שלם כמו זה שנגזל ממנו אבל אינו יכול לשלם בחפצים אחרים.

ב"ק ב': מ"ו**,* המשך פרק הגזול קמא נ"ו, נ"ז.

בענין אם חייב לשלם היכא שגנב או גזל דבר שהוא מבוטח והבעלים יקבלו דמי ביטוח.

ב"מ: פרק המפקיד ב' סק"א.

הסברא שהיכא שהנגזל שילם בשביל החפץ ביוקר אבל ה' אפשר להשיגו בזול, יכול הגזול לשלם בזול.

ב"מ: פרק המפקיד פ"ט (קטע אחרון).

י. פרוטה

בענין השיעור של שוה פרוטה, בהלאו של לא תגזול ובהמצות של השבה.

ב"ק א': ס"ד (קטע אחרון).

ב"ק ב': ו', ש"ח, שט"ו, שמ"ט, ש"ג, ת"ל.

ב"ב ב': הערות בענין הלאו של משקלות (לפני פרק יש נוחלין) סק"א.

סנהדרין: פרק זה בורר ל"ב, שמ"ד סק"א.

בענין היכא שהוא גזול חפץ ששוה מנה,

האם הוא עובר רק פעם אחת בלא תגזול, או האם יש מנין לאוין כמנין הפרוטות שבו.

ב"ק ב': שנ"ב*.

ב"מ: פרק המפקיד ב' סק"ז.

מכות: ד' (קטע "ואע"פ שכתבנו").

אבות: קס"ח (קטע "והנה שמעתי").

חומש: פ' נצבים, ושבת עד ה' אלקיך (ל', ב') סק"ח (קטע אחרון).

וכן כשהוא משיב, כמה מצות של השבה הרי הוא מקיים.

ב"ק ב': שנ"ב*.

בענין היכא שאין החפץ שו"פ להגזול אבל הרי הוא שוה פרוטה להנגזל, כגון כשהנגזל הוא חולה מסוכן ומותר לאכול איסורי הנאה, האם יש חיוב השבה.

קידושין א': ק"פ (קטע "והנה הר"ן").

בענין היכא שנשתייר פחות משוה פרוטה מגזילה גדולה.

ב"ק ב': שמ"ט - שנ"ד.

דברי המחנה אפרים שהגזול פחות משוה פרוטה קונה אותו קנין גמור מיד.

ב"ק ב': מ"ה סק"ט.

שאם גזול פחות פחות מפרוטה אינו מצטרף כי קמא מחיל.

קידושין ג': ע"א (קטע "ועיין בפ"י").

יא. גונב או גזול על מנת להחזיר

בענין גונב על מנת לשלם, על מנת להחזיר, על מנת למיקט, על מנת לשלם כפל.

ב"ק א': ל"ז* סק"ב, שס"ו בהערה (קטע אחרון), הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ו) ו'.

ב"ק ב': ו', י' סק"ב, ט"ז, כ"ד, שנ"ז בהערה, שס"ז, שצ"ג.

[ו] (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם).

דברי הריטב"א שהיכא שהפירות עומדים לשכר, ודמיהם הרי הם קצובים, מותר לקחת אותם על מנת לפרוע דמיהם. וכן דרכו של הריטב"א שהיכא שאינו עושה כדי לצער את חברו אלא "להוציא לאור", שרי (ורש"י שאינו סובר כן).

ב"מ: פרק שנים אוחזין רי"ב*.

ב"ב א': קמ"ב.

"מהו ליטול גדישין של שעורין דישראל ליתן לפני בהמתו על מנת לשלם גדישין של עדשים דפלשתים, שלחו לי חבול ישיב רשע גזילה ישלם וכו'" (ב"ק דף ס' ע"ב), ודברי הרא"ש על זה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רי"ב (קטע "שו"ר" וקטע אחרון), רי"ב*.

ב"ב א': קמ"ב (קטע "ובסה"מ"), רי"ז (קטע אחרון).

חומש: יתרו, לא תחמד (כ', י"ד) [ו] (קטע "שו"ר" ולהלן שם).

יב. גונב מן הגנב

בענין אם גונב מן הגנב פטור רק מכפל אבל לא מקרן דגניבה וגזילה, או האם הוא פטור אפילו מקרן, וכן אינו עובר בכלל על הלאו. ובענין אם תברי' ושתי' חייב משום גולן או משום מזיק (דברי הקצה"ח בס"י ל"ד סק"ג ודברי הנתיח"מ שם).

כתובות ב': שס"ב (קטע "וי"ל"), שע"ח, תע"ד (קטע אחרון), תע"ט סק"א (קטע "והנה בב"ק" ולהלן שם).

ב"ק ב': ז' סק"א סק"ב, י"ט, כ"ח, ל"ב - ל"ה, נ"ג סק"ד (קטע "והנה יש לעיין"), נ"ז סק"א ובהערה השלישית שם, צ"ז בהערה, ק"ו, קל"א, קל"ח, המשך פרק מרובה ל"א סק"ב.

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ט, פרק המפקיד ב' סק"ד, מ' סקי"א.

אם תימצי לומר שהגונב מן הגנב פטור מלשלם קרן האם זה מצד הסברא לחוד

ב"מ: פרק שנים אוחזין רי"א, רי"ב, רי"ב*, רי"ד, פרק המפקיד ב' סק"ג סק"ו.

ב"ב א': קמ"ב, רי"ז (קטע "והנה הרמב"ם" וקטע "וע"ע בקו"ש") ובהערה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין צ"ט.

סנהדרין: פרק זה בורר ל"א (קטע "והנה הרמב"ם").

אבות: ק"ג.

חומש: יתרו, לא תחמד (כ', י"ד) [ו]. פר' קדושים, ולא תגזל (י"ט, י"ג).

השיטה שהאיסור לגנוב על מנת להחזיר הוא רק מדרבנן.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ו) ו'.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רי"ב*.

ב"ב א': קמ"ב.

דברי הרמב"ם שגונב על מנת להחזיר אסור כדי שלא ירגיל את עצמו לגנוב.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רי"ב*.

ב"ב א': קמ"ב.

סנהדרין: פרק זה בורר ל"א (קטע "מיהו מדבריו").

דברי הפני שלמה והקובץ שיעורים שמחלקים שרק בגניבה אסור אבל לא בגזילה, וכן שרק לישראל אסור אבל לא לבן נח (ודברי הרמ"ה והריטב"א והב"ח והש"ך בענין זה).

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ו) ו'.

ב"ק ב': ו' (קטע "והפני שלמה").

ב"מ: פרק שנים אוחזין רי"ב, רי"ד, פרק המפקיד ב' סק"ג סק"ו.

ב"ב א': קמ"ב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין צ"ט.

סנהדרין: פרק זה בורר ל"א (קטע "מיהו מדבריו").

חומש: יתרו, לא תחמד (כ', י"ד)

(דהיינו משום שלא הוסיף בהאיכות של הגניבה), או האם צריכים ללמוד כן מוגנוב מבית האיש.

כתובות ב': תע"ט סק"א (קטע "ולפי הדרך הנ"ל").

ב"ק ב': כ"ח סק"ב.

בענין הדין שהגנב השני משלם קרן להגנב הראשון, האם זה משום גנב משום שהמיעוט של וגנוב מבית האיש ולא מבית הגנב קאי רק על כפל, או האם זה משום מזיק.

ב"ק ב': פ"ח, קל"א (קטע "וע"ע בקר"ש"), המשך פרק מרובה ל"א סק"ב.

הדרך שרק גונב מן הגנב נתמעט אפילו מקרן אבל לא הגזול אחר הגנב.

ב"מ: פרק המפקיד ב' סק"ד.

יג. גזל עכו"ם

דברי ר"א ממיין שאע"פ שגזל עכו"ם מותר אבל אינו נעשה שלו.

ב"ק ב': מ"ה סק"י.

בענין מה שהפקעת הלואתו של עכו"ם מותרת: מנלן דבר זה, וכן בענין אם הגוי יכול לתפוס.

ב"ק א': קס"א.

דרכו של המנ"ח שרק גזל עכו"ם מותר אבל גניבת עכו"ם אסור.

ב"מ: פרק המפקיד ב' סק"ה.

יד. הקדש

בענין אם הגונב מהקדש נתמעט רק מכפל אבל הרי הוא מתחייב בהשבה ותשלומי קרן.

סוכה: קכ"ז (קטע "גם שמעתי").

כתובות ב': שע"ג (קטע "והנה מדרכו"), תע"ד (קטע אחרון).

ב"ק ב': י"ח, י"ט, ק"ט*, המשך פרק מרובה ל"א סק"ב, רצ"ב סק"ט (קטע "גם שמעתי").

בענין המיעוטים של מבית האיש ולא מבית הקדש, וכן רעהו ולא הקדש.

ב"ק ב': י"ט.

דברי השט"מ בשם הרא"ש בשם הרמ"ה שהיכא שהקדיש הנגזל את הגזילה, ושוב החזירו הגזלן להנגזל, הרי ההקדש חל למפרע.

גיטין: עבדים ל"ב* סק"א.

ב"ק א': תכ"ד*.

ב"ק ב': נ"ז סק"ב (קטע "מיהו אכתי" ולהלן שם).

ב"מ: פרק שנים אוחזין רנ"ב (קטע "גם יש ליישב על פי דברי השט"מ").

דברי הרשב"א בגיטין דף נ"ה שהיכא שגזלן הקדיש את החפץ הגזול הרי ההקדש ובעלותו להקדיש (ע"י שקנה בשינוי השם שהרי שינה את שמו מחולין להקדש) באין כאחד.

סוכה: קכ"ג.

קידושין ג': קל"ו (קטע "והאבני מילואים").

ב"ק ב': ס"ה (קטע "ובאמת"), ע"ז, ק"ח, המשך פרק מרובה פ"ז סק"א (קטע "והנה לכאורה").

ב"מ: פרק שנים אוחזין רנ"ב.

הסוברים שיש לגזלן כח להקדיש גם בלא טעמו של הרשב"א, ואע"פ שאינו עכשיו שלו.

ב"ק ב': ע"ז (קטע "והנה ברמב"ן").

שיטת הבעל המאור ששינוי השם קונה רק מדרבנן, וממילא היכא שהקדיש הגנב הרי זה מהני רק מדרבנן, ורק כשהקדיש בדק הבית.

ב"ק ב': פ"א, פ"ב.

בענין גזל קרבנו של חברו: הפירוש הראשון שכתב רש"י שאיירי לפני יאוש ושאינו עולה בשביל הבעלים.

ב"ק ב': ס"ו* סק"א.

הפירוש השני שכתב רש"י שאיירי לאחר יאוש ושאינו עולה בשביל הגזלן.

ב"ק ב': ס"ו* סק"ב.

טו. כופר בפקדון

בענין הכופר בפקדון והחיוב אחריות שלו, וכן בענין אם נעשה ברשותו כמו בכל גזלן. כתובות ב': שע"ה (קטע "ברם נראה").

ב"ק א': ל"ז * סק"ג, תרצ"ג (קטע "ברם לכאורה" וקטע "ובאמת לכאורה" ולהלן שם).

ב"ק ב': כ"ג, שס"ד - שס"ח, שצ"ה, ת'.

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ז סק"ג, פרק המפקיד י' (קטע "ועוד רצה לומר").

הסברא לומר שכופר בפקדון לא יתחייב על מה שהבהמה הלכה והזיקה.

ב"ק א': ל"ז * סק"ג, תרצ"ג (קטע "ועכ"פ").

שכופר בפקדון נעשה גזלן אפילו אם לא עשה קנין גזילה וכגון היכא שלא הי' בחצירו בשעה שכפר.

ב"ק א': תרצ"ג (קטע "מיהו אכתי").

טז. קרקע

המחלוקת אם קרקע נגזלת או אינה נגזלת.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ב (קטע "ועי' גם בנתיה"מ"), כ"ג, כ"ה.

בענין אם גם בגוי אמרינן שקרקע אינה נגזלת ע"י גזלן גוי.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ג (קטע ראשון).

הסוברים שאע"פ שאין קרקע נגזלת אבל הרי הוא עובר על הלאו.

סוכה: קי"ב (קטע "והראב"ד").

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ט.

שיטת הטור שהגזול קרקע ולא נהנה אינו עובר בלא תגזול (אבל אם נהנה הרי הוא עובר בלא תגזול על ההנאה או השכירות).

סוכה: קי"ב (קטע "והראב"ד").

ב"ק א': רע"ד סק"ב.

חומש: פר' קדושים, ולא תגזל (י"ט, י"ג).

בענין אם הגונב קרקעות עבדים ושטרות נתמעט רק מכפל או האם הוא נתמעט גם מקרן כמו הגזול קרקעות עבדים ושטרות.

כתובות ב': שע"ג (קטע "והנה מדרכו").

ב"ק א': קצ"ב בההערה.

ב"ק ב': ט"ו, י"ח.

בענין תקנת השבים בקרקע.

ב"ק ב': ש' (קטע "מיהו לכאורה יש להעיר").

יז. עבדים

דברי הגר"ח שאע"פ שלא שייך קניני גזילה בעבדים אבל מעשה גזילה שפיר שייך.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ג (קטע "ועי' גם בחידושי הגר"ח").

שאינן עבד כנעני יכול לקנות קניני גזילה על עצמו (אפילו לפי רבי מאיר שסובר שעבדים הם כמטלטלין).

גיטין: פרק המביא גט שצ"ה.

שיטת הראב"ד דמהני יאוש על עבדים, וקושיית הש"ך דהא עבדים אינם נגזלים, ותירוצו של הנתיה"מ, ודברי הגר"ח.

גיטין: פרק השולח - עבדים י"ז סק"א, כ"ג, כ"ד, כ"ה.

דברי העליות דרבינו יונה שהגזול עבדים אינו יכול לקנותו ביאוש כי חשיב באיסורא אתא לידו, אלא רק הקונה ממנו יכול לקנותו ביאוש כיון שיש בכה"ג גם שינוי רשות.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ב (קטע "ברם עי' בשט"מ").

יח. שטרות

בענין שגניבה וגזילה חלוקים הם לענין אם יש חיוב השבה על שטרות.

ב"ק ב': ט"ו*.

בענין למה צריכים למעט שטרות מגזילה תיפוק לי' משום שאי אפשר לו לעשות בהם קנין.

ב"ק ב': ט"ו.

דברי תוס' בריש מרובה ובשבועות דף ל"ז
ע"ב בענין גזילת וגניבת שטרות.

ב"ק ב': ט"ו, ט"ו*.

יט. שואל שלא מדעת

בענין אם שואל שלא מדעת גולן הוי או
שואל הוי.

ב"ק ב': ג' סק"א.

בענין אם שואל שלא מדעת (דהוי גולן),
קונה בשינוי.

ב"ק ב': מ"ה בההערה השני',
המשך פרק הגזול קמא י"ב.

שבשואל שלא מדעת לא אמרינן אין שמיך
לגנב ולגולן אלא שפיר שמיך.

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא
י"ב.

הסוברים שיש חיוב קרן גם כשאין קניני
גזילה כמו בשואל שלא מדעת.

ב"ק ב': ג' סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ה,
של"ט.

כ. גזל מדבריהם ואסמכתא

בענין "מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן
גזל משום דרכי שלום", עי' בערך אבידה
- מציאת חרש שוטה וקטן.

דעת הרמב"ם שאין מוציאין גזל מדבריהם
בדיינים, ושם קידש בו אשה מקודשת.

סנהדרין: פרק זה בורר ל"א
בההערה הראשונה.

בענין אסמכתא לא קניא: האם הוא גולן
דאורייתא, או האם הוא רק גולן מדרבנן,
אבל אינו גולן דאורייתא כי מחילה בטעות
הוי מחילה, אי נמי משום שלא עשה נגד
דעתו הגלוי של הנגזל. ואם הוא גולן
דאורייתא האם הוא גם פסול לעדות
מדאורייתא, או האם הוא פסול רק מדרבנן
אבל לא מדאורייתא כי הוא מורה היתר.

סנהדרין: פרק זה בורר כ"ה, כ"ח
(קטע אחרון), ל"ז (קטע "ועיין
בתוס").

כא. שינוי קונה

בענין מה היא הראי' מהפסוק של כאשר
גזל שגולן קונה בשינוי, אולי כוונת הפסוק
היא רק שהוא מיפטר מהשבה.

ב"ק ב': מ"ה.

בענין אם ע"י שינוי הרי זה נחשב ממש
חפץ אחר.

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא
ט"ז.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין נ"א.

בענין אם ב"ש שסוברים ששינוי אינו קונה
הרי הם סוברים שמיקרי אותו חפץ כמו
קודם, או האם הם מודים דחשיב חפץ אחר
רק שבכל זאת אינו קונה.

ב"ק ב': מ"ד סק"ד בההערה
השני', מ"ז, ס**.

בענין אם יש עוד סוברים ששינוי אינו
קונה.

ב"ק ב': ס**.

דברי הנתיחה"מ שהיכא שנתחייב מיתה
בשעה שגזל אינו יכול לקנות בשינוי.

כתובות ב': ת"ו.

דברי הקצה"ח ששינוי קונה גם את דמי
החפץ רק שחייב בתשלומין, אבל אין כאן
שיור בקנינו.

ב"ק ב': מ"ה סק"י.

ב"מ: פרק אלו מציאות י"ד (קטע
"ועי' בקצה"ח").

בענין היכא שקנה בשינוי, האם הוא משלם
כשעת תחילת הגזילה או כשעה אחת לפני
שנשתנה.

ב"ק ב': ל"ה, מ"א, מ"ה סק"ו -
ט', מ"ו***, רפ"ב, רפ"ח סק"א,
רצ"ג סק"ה סק"ו סק"ח, רצ"ה,
שנ"ב בההערה הראשונה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק'.

בענין היכא שגזל ועשה שינוי בבת אחת,
האם הוא קונה.

ב"ק ב': ש' (קטע "מיהו נראה"),
ש"ג.

בענין אם טביחה או עשיית שינוי אחר
(תבר' או שתי') נחשב בגדר גזילה, או

האם זה נחשב היוזק. וכן האם חייבים על זה כפל.

ב"ק א': א' סק"ג.

ב"ק ב': ז' סק"ב וסק"ג, כ"ח, ל"ט (קטע "מיהו מלשונם" ולהלן שם), מ"ג**, מ"ד סק"ב, צ', ק"ו, קי"ז בההערה השני' והשלישית, ש"ג סק"א.

דברי השט"מ בתמורה דף ו' בענין "אי עביד לא מהני" ושינוי קונה.

ב"ק ב': מ"ה סק"ג.

בענין אם שינוי קונה גם היכא שגזלו בתחילה על מנת להחזיר.

ב"ק ב': מ"ה בההערה השני'.

בענין היכא שהגזלן הזיק את החפץ בשעת עשיית השינוי, האם שייך לחייבו משום מזיק.

ב"ק ב': ל"ה.

בענין היכא שהגזלן עשה היוזק שאין בו כדי לקנות בשינוי, האם שייך לחייבו משום מזיק.

ב"ק א': קע"ו* סק"ג בההערה.

בענין היכא שהגזלן לא עשה שינוי מספיק גדול כדי לקנות, או עשה שינוי מספיק גדול רק שיש סיבה צדדית למה אינו קונה, או אם סוברים ששינוי אינו קונה, האם הוא יכול לומר להגזלן הרי שלך לפניך ולהכריח את הגזול לקבל את השברים, או האם הגזול יכול לדרוש תשלומין, והרי הוא נוטל את השברים רק אם הוא רוצה, דאז אין הגזלן יכול לעכבם לעצמו ולשלם דמים כמו היכא שמהני שינוי.

ב"ק א': קע"ו* סק"א בההערה השני' והשלישית.

ב"ק ב': מ"ז, מ"ח, מ"ט, ס' סק"ב, ס"ב, המשך פרק הגזול קמא י"ב.

בענין היכא שבהציורים הנ"ל הבעלים רוצים את גוף החפץ, האם יש בזה קיום מצוה של השבה.

ב"ק ב': מ"ז (קטע "ומעתה"), ס"ב בההערה.

בענין היכא שבהציורים הנ"ל הגזלן משיב את גוף החפץ, האם הוא משלם את הכחש ואת הפחת.

ב"ק א': קע"ו* סק"ג בההערה.

ב"ק ב': מ"ז, רפ"ג (קטע "ולכאורה הי' נראה" ולהלן שם).

בענין אם רבנן תיקנו ששינוי מסוים קונה מדרבנן שלא מטעם תקנת השבים אלא מטעם אחר.

ב"ק ב': נ"ח, רצ"ב סק"י.

ע"ז: ס"ח.

בענין אם שינוי קונה בעל כרחו של הגנב.

ב"ק ב': מ"ב** (קטע "מיהו עי"י"), ס' סק"ב, צ"ג, קל"א (קטע "והנה הקו"ש"), רצ"ב סק"ה סק"א.

ע"ז: ס"ח.

אם צריכים דעתו האם צריכים שירצה בשעת עשיית השינוי או האם מספיק בזה שרצה אח"כ.

ע"ז: ס"ט.

כב. שינוי מעשה

בענין שינוי דממילא שאינו ע"י מעשה אדם.

ב"ק ב': מ"ב, מ"ב**, רנ"ד, רפ"ד, המשך פרק הגזול קמא ב'.

ע"ז: ס"ט.

בענין שינוי שלא קרה בבת אחת, אלא לאט לאט.

ב"ק ב': מ"ב.

בענין בהמה והזקינה.

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא ב'.

בענין טלה ונעשה איל.

סוכה: קי"ח, קי"ט סק"ב, ק"כ, קכ"א סק"א סק"ב סק"ד סק"ה, קכ"ב סק"א.

ב"ק ב': מ"א - מ"ב*, מ"ד, מ"ז בההערה, ס"א*, ס"ג, ס"ו סק"ב, ס"ח, ע' סק"א, רנ"ד סק"ב, המשך פרק הגזול קמא ב'.

הדרך שמה שאמר רבי אילעא שטלה ונעשה איל נעשה שינוי בידו וקנה, הרי זה רק לענין ששוב אינו חייב דו"ה אם טבח או מכר, אבל לא לכל מידו.

ב"ק ב': מ"ב**.

ביאור הסברא "תורא גנבי מינך דיכרא גנבי מינך".

ב"ק ב': מ"ד, מ"ז בההערה.

שהיזק שאינו ניכר מיקרי שינוי למ"ד שמי היזק.

ב"ק ב': ע"ג.

שתחילת שחיטה לא מיקרי שינוי.

ב"ק ב': ז' סק"ה, צ"ג, ק"ו*.

בענין היכא שגזל כלי וזרק אותו מראש הגג, ושוב הציל אותו, האם חשיב כעין שגזל, או האם חשיב כלי חדש, ושהישן איננו כבר.

ב"ק א': רנ"ב סק"ה.

בענין גזל פרה מעוברת וילדה, ובענין גזל ריקנית ונתעברה וילדה.

סוכה: קכ"ז.

ב"ק ב': מ"ו*, מ"ו**, רפ"ח סק"ב, רצ"ב סק"א סק"ט, רצ"ג סק"ג סק"ד סק"ו סק"ז, רצ"ד סק"ב, רצ"ד רצ"ה, רצ"ז - רצ"ט*.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין נ', נ"א.

כג. שינוי השם

שיטת הבעל המאור ששינוי השם קונה רק מדרבנן, וממילא היכא שהגנב שינה את שמו ע"י שהקדיש אותו הרי זה קדוש רק מדרבנן, ורק כשהקדיש לבדק הבית.

ב"ק ב': ס"ג סק"ב (קטע "ודע ששיטת בעל המאור"), פ"א, פ"ב.

בענין שינוי השם גרוע.

סוכה: ק"כ.

ב"ק ב': ס"ג, ס"ח.

בענין שינוי השם שמורה רק שנשתנה דינו, כגון טמא.

ב"ק ב': ע"ג.

בענין היכא שצירף את הפרטים לגוש אחד ועי"ז נשתנה שמו, האם זה נחשב שינוי השם, או האם צריכים שישתנה שמו של כל פרט ופרט.

סוכה: קכ"ד.

ב"ק ב': ס"ט, ע"א (קטע אחרון).

בענין היכא שיש הוספת שם חדש בלי שנתבטל השם הישן, האם זה נחשב שינוי השם.

סוכה: קי"ט סק"א סק"ג.

ב"ק ב': ס"ו סק"א, ש"ה.

בענין היכא שהיו לו שני שמות, וירד אחד מהם, האם זה נחשב שינוי השם.

סוכה: קי"ט סק"ב סק"ג.

ב"ק ב': ס"ו סק"ב וסק"ג.

בענין למה אם סוברים שלולב אין צריך אגד אין האגד נחשב שינוי.

סוכה: קט"ו.

כד. שינוי מעשה ביחד עם שינוי השם

בענין אם שינוי מעשה צריך שיהי' עמו גם שינוי השם.

סוכה: קי"ז, קכ"א.

כתובות ב': תע"ג.

ב"ק ב': מ"ג*, מ"ה, מ"ה*, ס"ג, רמ"א, רמ"ב, ש"ד, המשך פרק הגוזל קמא א'.

בענין אם יש דין מיוחד של שינוי מעשה או האם הוא מועיל רק בגלל שיש בזה שינוי השם.

סוכה: קכ"א סק"ה.

ב"ק ב': ס"ג (קטע אחרון).

בענין שינוי מעשה ושינוי השם איזה מהם עדיף.

סוכה: קכ"ו.

ב"ק ב': ע"ב.

כה. שינוי החוזר לברייתו

דברי תוס' בב"ק דף ס"ה שרבה סובר ששינוי החוזר קונה מהתורה.

סוכה: קכ"ו.

ב"ק ב': מ"ג*, מ"ה*, ע"ב.

לברייתו אינו קונה הוא משום דלא חשיב מספיק שינוי או האם הוא משום החיוב השבה, דחייב להחזיר את הדבר לקדמותו ולהשיבו.

סוכה: קכ"ז.

ב"ק ב': מ"ב*, מ"ה* (קטע "עוד הבאנו" ולהלן שם), ס"ז, ע"ט, רצ"ב סק"ט, המשך פרק הגזול קמא כ"ה.

הדרך שבשינוי מעשה החזור לברייתו החסרון הוא משום דחשיב שינוי קטן, אבל בשינוי השם החזור לברייתו החסרון הוא משום שאינו קבוע.

ב"ק ב': ע' סק"ג סק"ד.

בענין שינוי החזור לברייתו היכא שלא שכיח שיחזור, וכן היכא שאפשר להחזירו רק ע"י הדחק בטורח גדול.

סוכה: קכ"ה סק"ד, קכ"ז (קטע "ובאמת").

ב"ק ב': מ"ה* (קטע "הנה בדף ס"ז" ולהלן שם), ע' סק"ד, ע"ט, רמ"ה ובהערות, רמ"ז (קטע "ג'"), רמ"ח (קטע "ב'"), רצ"ב סק"ט (קטע "ובאמת").

בענין שינוי החזור לברייתו היכא שאינו חוזר לגמרי לכמות שהי'.

ב"ק ב': רמ"ז (קטע "א" וקטע "ג'"), רמ"ח (קטע "ב'").

בענין היכא שנשתנה שינוי החזור לברייתו אבל הי' שינוי מרובה.

ב"ק ב': רל"ט, רמ"ז (קטע "ב'"), רמ"ח (קטע "ג'").

הדרך שכל שינוי השם החזור לברייתו הרי הוא באמת שינוי שאינו חוזר כי שמו הראשון נתבטל לגמרי וממילא כשיחזור אמרינן פנים חדשות באו לכאן, ואינו כמו שינוי החזור שהחומר נמצא כאן כל הזמן ולכן רק בכה"ג כגון בנסכא ועביד זוזי לא אמרינן שפנים חדשות באו לכאן.

ב"ק ב': מ"ה* (קטע "וי"ל שלעולם" ולהלן שם)

דברי תוס' בריש פרק הגזול קמא שרבה סובר ששינוי מעשה החזור לברייתו קונה מהתורה אבל רק אם יש גם שינוי השם.

ב"ק ב': מ"ה*.

דברי תוס' בסוכה דף ל' ע"ב שרב יוסף בב"ק דף ס"ז ע"א לא תי' כרבי זירא שם משום שהוא סובר ששינוי השם החזור מהני.

סוכה: קי"ט סק"א.

ב"ק ב': מ"ה*, ס"ו סק"א.

דברי תוס' בריש הגזול קמא שרב אשי סובר ששינוי מעשה החזור אינו קונה אפילו מדרבנן.

ב"ק ב': מ"ג*, ע"ב.

שבשינוי השם החזור לברייתו תיקנו תקנת השבים רק במריש וכל בנין קרקע, אבל ביאוש תיקנו תקנת השבים בכל דבר.

ב"ק ב': ס"א* (קטע אחרון).

דברי תוס' בסוכה שבשינוי השם החזור לברייתו תיקנו תקנת השבים רק במריש וכל בנין קרקע, משא"כ שינוי מעשה החזור קונה מדרבנן בכל דבר.

סוכה: קכ"ו.

ב"ק ב': מ"ג*, נ"ב*, ס"א* (קטע אחרון).

ע"ז: ס"ח.

דברי הגר"א שיש אומרים ששינוי החזור קונה מדרבנן גם בלא טעמא דתקנת השבים.

ב"ק ב': נ"ח, רצ"ב סק"י.

ע"ז: ס"ח.

דברי תוס' בסוכה שבשינוי מעשה החזור ביחד עם שינוי השם החזור הרי זה קונה.

סוכה: קכ"ד.

ב"ק ב': ס"ט.

דברי תוס' בסוכה שאם שינוי החזור קונה רק מדרבנן לא סגי בזה כדי להכשיר את ההדס למצוה.

סוכה: קט"ז.

בענין אם הטעם לומר ששינוי החזור

בענין למה זווי ועבדינהו נסכא לא חשיב שינוי החוזר לברייתו אלא אמרינן שאם יחזור את השינוי פנים חדשות באו לכאן.

ב"ק ב': רצ"ג סק"ד, המשך פרק הגזול קמא כ"ה.

בענין שנסכא ועביד זווי חשיב שינוי החוזר כי הדר עביד להו נסכא והרי הוא נסכא כמו בתחילה, אע"פ שכשחזר ועשה מהזווי נסכא הרי זה שינוי שאינו חוזר כי אם הדר עביד זווי אמרינן שפנים חדשות באו לכאן.

סוכה: קכ"ז.

ב"ק ב': רצ"ב סק"ט (קטע "והנה עיין בקצה"ח).

בענין אם בהציוור של מריש הרי זה נחשב שעשה שינוי מעשה החוזר לברייתו.

ב"ק ב': ע"א, רמ"ד (קטע האחרון).

כו. שינוי גרוע ביחד עם יאוש

בענין מתי צריכים יאוש ביחד עם השינוי, ולמה מהני.

סוכה: ק"ב, קכ"א קכ"ב, קכ"ג, קכ"ד, קכ"ה.

ב"ק ב': ס"ב, ס"ג, ס"ד, ס"ה, ע'.

שיטת תוס' ששינוי השם החוזר לברייתו ביחד עם יאוש מהני מדינא ולא רק משום תקנת השבים משא"כ שינוי מעשה החוזר לברייתו ביחד עם יאוש הרי זה מועיל רק משום תקנת השבים.

סוכה: קכ"ה סק"א סק"ב.

ב"ק ב': ע'.

בענין מה שהקדש שמקדיש גנב מהני משום יאוש ושינוי השם: דברי הרמב"ן בענין למה צריכים גם יאוש.

ב"ק ב': ע' סק"ג.

ב"מ: פרק אלו מציאות ל"ז סק"ו (קטע "ושוב").

כז. שינוי רשות

דברי הקצה"ח שיאוש ושינוי רשות לא מהני כשהלוקח הוא קטן.

ב"ק ב': ע"ז סק"א.

בענין דברי הרשב"א בגיטין דף נ"ה שבגזלן שהקדיש, השינוי השם של הקדש, ובעלותו להקדיש ולקבוע שינוי השם, באין כאחת: האם שייך לומר כדברי הרשב"א הנ"ל גם ביאוש ושינוי רשות.

ב"ק ב': ע"ז (קטע ראשון) סק"א.

בענין רשות יורש כרשות לוקח.

ב"ק ב': רע"ה.

בענין שינוי רשות בעל כרחו של הגזלן.

ב"ק ב': פ"ד.

בענין שינוי רשות בע"כ של הלוקח.

ב"ק ב': פ"ד.

בענין אם שייך לומר שביאוש ושינוי רשות השינוי רשות לבדו הוא הקנין.

ב"ק ב': פ"ה (קטע "וידידי").

כח. גנב שהשתמש בהחפץ

שיטת הבעל המאור שאע"פ שבגזל ולא נתיאשו הבעלים ובא אחר ואכלו רצה מזה גובה ורצה מזה גובה, אבל אם הראשון האכיל את השני בידים רק הראשון חייב.

כתובות ב': שס"ב (קטע "והנה").

שיטת הרמ"ה שאע"פ שאם נשתמש הגזלן בהגזילה אינו חייב לשלם להנגזל עבור ההשתמשות, אבל אם השכירו לאדם אחר, הרי האדם ההוא משלם את השכירות להנגזל ולא להגזלן, כי אין הגזלן יכול לעשות סחורה בפרתו של הנגזל. ושיטת הרשב"א שכתב שאם הגזלן מכר אין הלוקח משלם דמי שכירות להנגזל.

ב"ק א': תכ"ו סק"ג.

כט. תקנת השבים

בענין אם תקנת השבים סותרת את הדין של הלעיטהו לרשע וימות.

ב"ק ב': רל"ט בבהערה הראשונה.

בענין אם כשתיקנו תקנת השבים תיקנו בדרך לא פלוג אפילו אם לא שייך הטעם כגון בשינוי לגריעותא.

ב"ק ב': רמ"ד (קטע "מיהו נראה" ולהלן שם), רנ"ג, רס"ב.

בענין היכא שגזל בשוגג.

ב"ק ב': רפ"ד (קטע אחרון), רצ"ב סק"ה.

בענין תקנת השבים בקרקע.

ב"ק ב': ש' (קטע "מיהו לכאורה").

בענין אם רבנן תיקנו ששינוי מסוים קונה מדרבנן שלא מטעם תקנת השבים אלא מטעם אחר.

ב"ק ב': נ"ח, רצ"ב סק"י.

שבשינוי השם החוזר לברייתו תיקנו תקנת השבים רק במריש, אבל היכא שהגזל נתיאש תיקנו תקנת השבים בכל גווני.

ב"ק ב': ס"א* (קטע אחרון).

בענין למה סובר רב יוסף שיאוש אינו קונה בגזילה אפילו מדרבנן משום תקנת השבים.

ב"ק ב': נ"ב*.

בענין אם השבח שהשביחה הגזילה שייך להגזלן מדינא או מתקנת השבים.

ב"ק ב': כ"ט, (וע"ע באות מ"ד), המשך פרק הגזל קמא נ"ז.

בענין אם תיקנו תקנת השבים בראשית הגז.

ב"ק ב': רל"ט (קטע "מיהו אולי" ולהלן שם), רמ"ה (קטע "והנה לכאורה"), רמ"ז (קטע "ד"), רמ"ח (קטע "א").

ל. גזל הרבים

בענין הא דקשה עונשו של גזל הרבים כי כי אי אפשר להשיב השבה גמורה, ובטעם הדבר למה לא סגי בתשובה לסלק מעליו עונשין.

חומש: פ' נצבים, ושבת עד ה' אלקיך (ל', ב') סקי"א.

לא. גזל חמץ

דברי הנו"ב שהגזל אינו עובר בכל יראה.

ב"ק ב': נ"ט סק"ב.

המחלוקת ראשונים בענין אם הגזלן עובר בכל יראה.

ב"ק ב': ס' בהערה.

דברי הנו"ב שחמץ הגזול נאסר אחר הפסח

רק על הגזלן ולא על הנגזל.

ב"ק ב': נ"ט סק"ב.

גניבת נפש

בענין אם השבטים עברו במכירת יוסף על האיסור מיתה של גונב איש ומכרו.

חומש: פר' וישב, לכו ונמכרנו (ל"ז, כ"ז).

בענין הגונב בנו או אחיו הקטן.

חומש: פר' וישב, לכו ונמכרנו (ל"ז, כ"ז) (דרך ג').

בענין אם "אחיך" ממעט גונב עבד.

גיטין: שע"ד (קטע "והנה יש לעיין").

אבות: כ"ו סק"א (קטע "שוב ראיתי בב"ק").

שני צדדים בתוס' בענין אם בגניבת נפש מהני הגבהה ברשות הנגנב (או ברה"ר) כמו במקח וממכר.

חומש: פר' וישב, לכו ונמכרנו (ל"ז, כ"ז) (דרך א').

הדרך שאפילו אם שפיר מהני אבל צריכים שאח"כ יכניסנו הגנב לרשותו (ומהני אפילו אם הכניסו שלא בדרך מעשה קנין).

חומש: פר' וישב, לכו ונמכרנו (ל"ז, כ"ז) (דרך ב').

דברי הרמב"ן בפרשת משפטים שכשהגנב מוכרו צריכים שהלוקח יכניסנו לרשותו ולא סגי שיעשה קנין משיכה או הגבהה כשהוא עומד בחצר שהיא של שניהם.

קידושין ב': שכ"ה סק"ו, שכ"ה* סקט"ז.

בענין אם כוונת הפרשה היא שמוכרו לעבד עברי או לעבד כנעני.

ב"ק ב': צ"ח.

חומש: פר' וישב, לכו ונמכרנו (ל"ז, כ"ז) (דרך ז').

בענין אם צריכים שימכרנו דוקא לישראל או האם אפילו לגוי.

חומש: פר' וישב, לכו ונמכרנו (ל"ז, כ"ז) (דרך ז' ודרך ח').

בענין גזילת נפש.

ב"מ: פרק המפקיד ב' סק"ו.

סנהדרין: של"ד.

חומש: פ' וישב, לכו ונמכרנו
(ל"ז, כ"ז) (דרך ח').

גר תושב

דברי הרמב"ם שגר תושב צריך לקבל על עצמו את הז' מצות בני נח בפני ג' חברים דוקא.

יבמות ב': תש"מ (קטע "והנה עיין ברמב"ם").

דברי הביאור הלכה שגר תושב יכול לקבל על עצמו גם עוד מצות ישראל חייב בהן, והרי הוא מתחייב על ידי זה לקיימן.

יבמות ב': תש"מ (קטע "ולא עוד").

הדרך שקבלתו של גר תושב חשיבא מדריגה מסוימת של גרות, ושלכן מעתה הרי הוא חייב בהז' מצות על פי הגדרים של ישראל.

יבמות ב': תש"מ (קטע "והנה עיין ברמב"ם").

בענין אם גר תושב חייב על השיתוף.

יבמות ב': תש"מ (קטע "והנה ע"ע בפמ"ג").

דברי הגרי"ז שגר תושב הוא גוי גמור, ואינו חייב בשום דבר שלא הי' חייב עליו לפני קבלתו, רק שמהני קבלתו לענין שיקבל שכר על הז' מצות כמי שמצווה ועושה, ואינו כשאר גוים שעשה אותם הקב"ה כמי שאינו מצווה ועושה לענין שכר.

יבמות ב': תש"מ (קטע "ברם").

דברי הגרי"ז שיכול להתחרט מקבלתו.

יבמות ב': תש"מ (קטע "ברם").

דברי הרשב"א שמותר לתת מתנת חנם לגר תושב.

גיטין: פרק השולח – עבדים מ"ה*

סק"א (קטע "ועי' ברשב"א").

הוריות: קע"ט (קטע אחרון).

אבות: כ"ו סק"ג (קטע אחרון).

חומש: פ' נח, ארור כנען עבד עבדים יהי לאחיו (ט', כ"ה) (קטע אחרון).

גר גרן

פרטים בנוגע ל"שותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן".

סנהדרין: של"א.

גרושה – מחזיר גרושתו

בענין האיסור של גרושה לכהן, עיין בערך כהונה – גרושה.

שיטת הרי"ף והרמב"ם שיש לאו של מחזיר גרושתו רק אם נתקדשה להאיש השני אבל לא אם נבעלה ולא נתקדשה.

יבמות א': רכ"ז.

השיטה שאע"פ שרבי יוסי בן כיפר סובר שהתורה אסרה להחזיר את גרושתו רק אם נבעלה אחרי שנשאת לבעלה השני ונבעלה, אבל הרי זה אפילו אם לא נבעלה ע"י בעלה השני, אלא גם אם זינתה ונבעלה ע"י אדם אחר, הרי היא אסורה לבעלה הראשון. כתובות ב': ש"ל.

בענין אם יסוד האיסור של מחזיר גרושתו הוא רק מה שהוא חוזר ומקדשה, רק שנאמר תנאי דבעינן שגם יבעול אותה. או האם יסוד האיסור הוא רק הביאה, רק שנאמר תנאי דבעינן שהביאה תבוא אחרי שהוא חוזר ומקדשה. או האם מעשה האיסור הוא שניהם יחד, דהיינו הקידושין והביאה יחד.

יבמות א': רל"א בההערה, רל"ו (קטע "ועתה").

קידושין ד': שע"ה.

הדרך שהביא הכ"מ שיש אומרים בדעת הרמב"ם שכל הלאו שלא לבעול אשתו שזינתה הוא רק באופן שגירשה דבכה"ג יש עליו לאו שלא להחזירה ולבוא עלי'.

יבמות א': רכ"ח.

בענין יבום וחליצה היכא שהחזיר גרושתו ומת ונפלו הגרושה וצרתה ליבום.

יבמות א': רכ"ט – רל"ו.

להקשות"). פר' וישלח, עם לבן גרתי (ל"ב, ה') (קטע "שו"ר בגור אר"י").

ביאור ההוה אמינא שכל המתגייר חייב להביא קרבן פסח.

חומש: פר' בא, וכי יגור אתך גר ועשה פסח לה' וגו' והי' כאזרח הארץ (שמות י"ב, מ"ח).

החקירה אם המעשה גרות פועל על כל רגע ורגע מחדש או האם הוא פועל רק על הרגע הראשון ושוב הרי הוא ממשיך להיות ישראל כי לפני רגע הי' ישראל.

כתובות א': רל"ג סק"ב (קטע "מיהו זה אמת").

בענין אם גרות נחשבת מעשה ב"ד או האם הדין שצריכים בפני ב"ד הוא רק דין של מקום הגרות, וכן הנפ"מ שיוצא אם היא נחשבת מעשה ב"ד או לא.

יבמות ב': תרפ"ה.

קידושין ד': ר"ל.

דברי הראשונים שסוברים שמה שתיקנו רבנן בגרות אינו מעכב.

יבמות ב': תרצ"ט (קטע "והנה אע"ג").

קידושין ד': רכ"ח (קטע "והנה אע"פ").

בענין מתי אמרינן מי לא טבלה לנדוטה.

יבמות ב': תרפ"ט.

דברי הרמב"ן והרשב"א שאם קדם עבד וטבל לשם בן חורין הרי הוא חייב לשלם להאדון משום גרמי. ודברי הריטב"א שאם הב"ד ידעו שהוא עבד הרי הם חייבים משום גרמי, ובענין אם איירי רק כשהב"ד הטבילוהו בידים או האם גם כשרק ציוו לו לטבול.

יבמות ב': תר"צ.

דברי הרשב"א שפותר אדם שמיעץ להעבד לטבול לשם בן חורין.

יבמות ב': תר"צ (קטע "והנה לכאורה").

הסוברים שהיכא שיש ספק לאיזה משני אנשים היא מקודשת, דדינא הוא שהיא צריכה גט משניהם, אסור שאחד יתן גט והשני ישא אותה, כי יאמרו שהשני גירש ונשא אותה הראשון ועכשיו השני מחזיר גרושתו.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ב הערה כ"ג.

גרות

ע' עוד בערך גר תושב.

בענין קרבנו של גר שמת, ע' בערך קדשים - קרבנות - קרבנו של גר.

א. כללי

ג. מצות גרות

ב. קבלת מצות

ד. מילה

ה. גר צריך שלשה

ו. גרות צריכה יום

ז. הדיינים של גרות

ח. מהות וסדר מילה וטבילה וקבלת מצות

ט. גרות של עובר

י. עדות על גרות

יא. גר קטן מטבילין אותו על דעת ב"ד

יב. דיני גרים

יג. גזל הגר

יד. נכסי גר שמת

א. כללי

בענין שגר שנתגייר כקטן שנולד דמי.

כתובות א': פ"ד סק"א סק"ג סק"ד, רנ"ג (קטע "ועי' עוד ברש"ש וקטע "עוד יש לעיין" וקטע "וראיתי").

חומש: פר' נח, וימת תרח בחרן (י"א, ל"ב) סק"א (קטע "ברם יש

ב. מצות גרות

שגרות היא מצוה.

יבמות ב': תרצ"ג (קטע ראשון), תשי"ד, תשי"ח.

חומש: פ' עקב, ואהבתם את הגר (י, י"ט).

הסוכרים שלגייר הרי זה בכלל מצות אהבת הגר, והסוכרים שזה בכלל המצות של מילה וטבילה שניתנו לישראל.

יבמות ב': תרצ"ג (קטע "מיהו אפילו"), תרצ"ו בהערה, תשי"ח. חומש: פ' עקב, ואהבתם את הגר (י, י"ט) (קטע "מיהו יש לעיין" ולהלן שם).

בענין אם המצוה היא על הגר או על ב"ד (תלוי בהנ"ל).

יבמות ב': תשי"ח (קטע "והנה לפי הר"י").

קידושין ד': ר"ל (קטע אחרון)

חומש: פ' עקב, ואהבתם את הגר (י, י"ט) (קטע "והנה לפי הר"י").

בענין אם רשאים לגייר ב' גרים כאחד או האם יש בזה משום עשיית מצות חבילות חבילות.

יבמות ב': תרפ"ה (קטע אחרון).

קידושין ד': ר"ל (קטע אחרון).

בענין מי מברך בטבילת גר, הגר או ב"ד.

יבמות ב': תשי"ח (קטע אחרון).

חומש: פ' עקב, ואהבתם את הגר (י, י"ט) (קטע "ודע").

המחלוקת בין הרמב"ן והר"י אלברגלוני (אלברצלוני) בענין מי מברך בטבילת עבד, העבד או האדון.

יבמות ב': תשי"ח (קטע "והנה עיין ברמב"ן").

חומש: פ' עקב, ואהבתם את הגר (י, י"ט) (קטע "והנה עיין ברמב"ן").

הקושיא שמכיון שגרות היא מצוה איך מותר לאיים עליו ולגרום שלא יתגייר.

יבמות ב': תשי"ד.

הסברא שגרות היא מצוה רק אחרי שהוא בגדר "בא להתגייר", דהיינו בלב נכון, ולכן מותר לאיים עליו, כי צריכים לבדוק אם הוא מבין במה מדובר, וכן שהוא בא בלב נכון, אשר רק אז הרי הוא בגדר "בא להתגייר".

יבמות ב': תשי"ד.

כתובות א': רכ"ט.

דברי הרמב"ם שאין מרכיב בדברי אינם כדי שלא לדחותו מדרך טובה.

יבמות ב': תשי"ד.

ג. קבלת מצות

שקבלת מצות מעכבת.

יבמות ב': תכ"ד (קטע "והנה לכאורה החשש"), תשי"י.

הדרך שאפילו אם הגר מקבל על עצמו מצות בלב שלם אבל אם הטעם למה עושה כן הרי זה לשם סיבה אחרת חסר בהגרות.

יבמות ב': תכ"ד (קטע "והנה לכאורה הי' אפשר").

הדרך שאפילו אם בהציורים הנ"ל של גרות שלא לשמה הרי היא גרות והרי הוא ישראל אבל ליכא מצות ואהבתם את הגר.

יבמות ב': תכ"ד (קטע אחרון).

בענין הודעת מצות קלות וחמורות, מה היא הכוונה בקלות וחמורות.

יבמות ב': תשי"א.

דברי החמדת שלמה שקבלת מצות מעכבת אבל הודעת מקצת מצות פרטיות אינה מעכבת.

יבמות ב': תשי"י.

כתובות א': רל"ב.

הדרך שקבלת מצות אינה מעכבת מצד עצמה אלא משום שבלי קבלת מצות אין זה נקרא רצון להכנס ליהדות, משא"כ הודעת מקצת מצות פרטיות הרי היא גם מצד עצמה חלק מסדר גרות.

כתובות א': רל"ב.

הדרך שמה שדברים שבלב אינם דברים אינו משום שאין מאמינים לו שכן הי'

בלבו, אלא שפיר מאמינים לו, רק שאין בכח דברים שבלב לעקור ולבטל דיבור או מעשה, וממילא בגרות כיון שהעיקר הוא הדברים שבלב, אם בלבו אינו מקבל על עצמו את המצות הרי זה מבטל את הגרות למרות מה שהוא אומר בפיו.

יבמות ב': תכ"ד (קטע "והנה לכאורה החשש").

ד. מילה

בענין אם התכלית של מילת גרות היא כדי לסלק את ערלות הגוף, או האם היא כדי לסלק את המדריגה של כל הגוים ערלים, או האם היא לשם כריתות ברית עם הקב"ה.

יבמות ב': תרצ"ב (קטע "והנה נראה"), תרצ"ז.

חומש: פ' לך, ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר לדרתיכם יליד בית ומקנת כסף וגו' (י"ז, י"ב) (קטע "מיהו י"ל" ולהלן שם).

דברי הרמב"ן שאם מל לשם מצוה (כגון כלל ישראל לפני יציאת מצרים שמלו לשם מצות מילה שניתנה לאברהם אבינו) הרי זה יכול אח"כ לעלות למילת גרות.

יבמות ב': תרצ"ב, תשכ"ה (קטע ראשון).

קידושין ד': רל"ה (קטע "ועי ברמב"ן").

חומש: פ' לך, והקמתי את בריתי אתו (י"ז, י"ט) (קטע "ועי עוד ברמב"ן" ולהלן שם).

שדברי הרמב"ן אמורים רק לענין מילה אבל לא לענין טבילה, ומשום כך היכא שטבל כבר לשם איזו מצוה, כגון שטבל בשעה שנעשה עבד כנעני, הרי הוא צריך לטבול גם בשעת שחרור.

יבמות ב': תשכ"ה (קטע ראשון).

קידושין ד': רל"ה (קטע "ועי ברמב"ן").

בענין אם לפי הרמב"ן, אחד מבני קטורה שמל לחובתו, אינו צריך למול עוד הפעם כשהוא בא להתגייר, או האם שאני בבני

קטורה שלא הי' במילתו ראשונה משום כריתות ברית.

יבמות ב': תרצ"ב (קטע "והנה יש לעיין").

חומש: פ' לך, והקמתי את בריתי אתו (י"ז, י"ט) (קטע "ומעתה יש לעיין" וקטע "מיהו עי ברמב"ן").

הדרך שגר שמתגייר אינו מקיים במילתו את המצוה של מילה שניתנה לישראל, רק דהא דאינו צריך להטיף דם ברית עוד הפעם אחרי הגרות הרי זה משום שכבר הפקיעה המילת גרות את השם ערל מעליו.

יבמות ב': תרצ"ו, תשי"ח (קטע ראשון).

בענין אם גוי שנולד מהול צריך הטפת דם ברית בשעת גרותו.

יבמות ב': תרצ"ו בההערה, תרצ"ז.

דברי הבה"ג שבנכרת הגיד אין העדר מילה מעכבת את גרותו.

יבמות ב': תרצ"ז (קטע אחרון).

דברי הפורת יוסף שיתכן שגם התנא שפוסל גוי למול הרי הוא מכשיר אותו למול את עצמו מילת גרות.

ע"ז: ק"ב (קטע "וע"ע בהגהות פורת יוסף").

ה. גר צריך שלשה

בענין "גר צריך שלשה משפט כתיב ב"י".

גיטין: פרק השולח ס"ז.

קידושין ד': רל"ד.

סנהדרין: י'.

הסוברים שרק קבלת מצות צריכה ג' אבל לא מילה וטבילה.

יבמות ב': תרפ"ו.

קידושין ד': רכ"ט.

הסוברים שטבילה ובמילה צריכים ג' לכתחילה.

יבמות ב': תרפ"ח (קטע "וע"ע") ובהערה הראשונה שם.

קידושין ד': רל"ג (קטע אחרון) ובהערה שם.

הסוברים שאע"פ ששתיהן צריכות ג' לכתחילה, אבל בכל זאת אם טבל שלא בפני ג' צריך לחזור ולטבול, אבל אם מל שלא בפני ג' אינו צריך לחזור ולהטיף דם ברית.

יבמות ב': תרפ"ח בהערה השני'.

קידושין ד': רל"ג בהערה.

הסוברים שקבלת מצות וטבילה צריכות ג' לעיכובא אבל לא מילה, והסוברים שגם לא לכתחילה.

יבמות ב': תרפ"ו בהערה הראשונה.

קידושין ד': רכ"ט בהערה הראשונה.

שהרמב"ם סובר שקבלת מצות צריכה ג' אע"פ שהזכיר ג' רק בנוגע לטבילה.

יבמות ב': תש"מ (קטע "והנה עיין ברמב"ם").

הסוברים שטבילה אינה צריכה ג' לעיכובא, אבל מילה הרי היא כקבלת מצות וצריכה ג' לעיכובא.

יבמות ב': תרפ"ו (קטע "והנה דברינו" וקטע "ברם גם").

קידושין ד': רכ"ט (קטע "והנה דברינו" וקטע "ברם גם").

הסוברים שרק קבלת מצות צריכה ג' לעיכובא, אבל לא מילה וטבילה, אבל שצריך לקבל על עצמו בפני ג' למול ולטבול כדין.

יבמות ב': תרפ"ו (קטע אחרון).

קידושין ד': רכ"ט (קטע אחרון).

הדרך שצריכים לכל הפחות שנים בשעת קבלת מצות וטבילה כי חשיב דבר שבערוה וצריכים שנים לקיום הדבר.

יבמות ב': תרצ"ח.

ו. גרות צריכה יום

דברי הרא"ש שטבילה כשירה בלילה כי היא נחשבת בגדר גמר דין, ולמה לפ"ז צריכים מיהא לעשותה לכתחילה ביום.

יבמות ב': תרפ"ז סק"א.

דברי הרשב"א שאם היא כגמר דין טובלים גם לכתחילה בלילה, ובמקום אחר כתב שבכל זאת צריכים יום לכתחילה.

יבמות ב': ת"ש.

טעמים לומר שטבילה היא כגמר דין.

יבמות ב': תרפ"ז סק"ב (קטע "ולפי דבריהם" ולהלן שם), תשט"ו (קטע אחרון).

טעמים לומר שמילה היא כתחילת דין.

יבמות ב': תרפ"ז סק"ב (קטע "ולפי דבריהם" ולהלן שם), תשט"ו (קטע אחרון).

בענין היכא שצמצמו ועשו את הקבלת מצות בסוף היום, האם אפשר לכתחילה לעשות טבילה בלילה, וכן היכא שכבר קיבל על עצמו את המצות מימים, וחסר רק טבילה, האם מותר לטבול לכתחילה בלילה.

יבמות ב': תרפ"ז סק"א (קטע "ולפי הטעם").

הסוברים שגם מילה היא כגמ"ד אבל שלכתחילה בעינין יום.

יבמות ב': תרפ"ז סק"א (קטע אחרון).

הסוברים שרק טבילה היא כגמר דין אבל מילה היא כתחילת דין.

יבמות ב': תרפ"ז סק"ב (קטע "והנה לפי הדרך הזה").

ז. הדיינים של גרות

בענין אם צריכים בפני תלמידי חכמים או לכל הפחות דיינים שהם למעלה ממדריגת יכול לפתוח בפתחי נדרים.

יבמות ב': תרצ"ט, תש"מ (קטע "והנה עיין ברמב"ם").

קידושין ד': רכ"ח.

דברי הרמב"ם ש"חברים" מיהא בעינין.

יבמות ב': תרצ"ט, תש"מ (קטע "והנה עיין ברמב"ם").

בענין עבדין שליחותיהו בקבלת גרים.

יבמות ב': תרצ"ט.

סנהדרין: ו' (קטע "והנה עיין בתוס").

ח. מהות וסדר מילה וטבילה וקבלת מצות

דברי הקרן אורה שלפי רבי יהודה שסובר שסגי לגרות או במילה או בטבילה, וצריכים שניהם רק לכתחילה א"כ אחרי שמל בעינין טבילה רק מדרבנן (אבל נראה שאחרי שטבל צריכים מילה לכתחילה מהתורה).

יבמות ב': תרצ"ה בהערה.

בענין איך שייך לומר שצריכים לכתחילה שניהם, הלא כבר נעשה גר, ומה יוסיף לנו זה שהוא מקיים עכשיו גם את השני.

יבמות ב': תרצ"ג.

חומש: פר' עקב, ואהבתם את הגר (י', י"ט) (קטע "ולכאורה צ"ע וכו'" וקטע אחרון).

היסוד שעצם הגרות והכניסה ליהדות היא הקבלת מצות, ואילו המילה והטבילה הרי הן בגדר סילוק מעכבים, דהיינו טומאת ערלות וטומאת עכו"ם.

יבמות ב': תרפ"ו, תרפ"ז סק"ב (קטע "ולפי דבריהם").

כתובות א': ר"ל (קטע אחרון).

קידושין ד': רכ"ט (קטע "ובביאור" ולהלן שם).

בענין למה לפי הנ"ל מהני קבלת מצות לפני טבילה הלא אינו נכנס אז ליהדות כיון שיש עליו עוד הטומאת עכו"ם.

יבמות ב': תרפ"ו בהערה השלישית.

קידושין ד': רכ"ט בהערה השלישית.

בענין סמיכות קבלת מצות להטבילה.

יבמות ב': תרפ"ז (קטע "ואולי") ובהערה הראשונה והשני, תרפ"ח (קטע "וע"ע"), ת"ש.

קידושין ד': רל"ג (קטע אחרון).

בענין למה תיקנו קב"מ לפני טבילה ולא אחרי טבילה.

יבמות ב': תרפ"ו בהערה השלישית, תרפ"ז סק"א ובהערה הראשונה, תרפ"ח.

קידושין ד': רכ"ט בהערה השלישית, רל"ג (סוף קטע אחרון).

בענין אם מהני בדיעבד קבלת מצות אחרי טבילה.

יבמות ב': תכ"ד (קטע "מיהו לכאורה"), תשט"ו (קטע "והנה יש לעיין" ולהלן שם).

בענין אם לפי הצד דמהני, יוכל לטבול בלילה (כמו היכא שטבל בסוף אחרי קבלת מצות), וכן בענין אם יצטרך לעשות בכה"ג את הקבלת מצות ביום.

יבמות ב': תשט"ו (קטע "ועכ"פ").

בענין היכא שקיבל על עצמו מצות בשעת מילה האם הוא צריך לעשות עוד קבלה בשעת טבילה.

יבמות ב': תשי"ג.

דברי הדגול מרבכה שכיון שבגר קטן אין קבלת מצות, הרי הטבילה נחשבת עיקר הגרות וכתחילת דין.

יבמות ב': תרפ"ז (קטע ראשון), תש"מ (קטע "והנה עיין ברמב"ם").

שיטת תוס' שמילה קודמת לטבילה לעיכובא, ושיטת הרמב"ן שרק לכתחילה, וביאור שיטותיהם: דהרמב"ן סובר שהמילה וטבילה באות לשני דברים נפרדים, דהמילה באה כדי לסלק את המדריגה של כל הגוים ערלים ואילו הטבילה באה לסלק מין טומאת עכו"ם אחרת, ואילו תוס' סוברים ששתיהן באות לסלק את המדריגה של כל הגוים ערלים.

יבמות ב': תשט"ו.

בענין אם לפי הרמב"ן היכא שטבל ואח"כ מל, נחשבת המילה בגדר גמר דין.

יבמות ב': תשט"ו (קטע "וכן יש לעיין").

בענין למה נשים היו מושיבות את הגיורת במים בשעת קבלת מצות.

יבמות ב': תשי"ב.

קידושין ד': רל"ג.

שהאיש הי' נכנס למים בשעת קבלת מצות עד למעלה מערותו.

יבמות ב': תשי"ב.

קידושין ד': רל"ג (קטע "גם צ"ע").

ט. גרות של עובר

שכותית מעוברת שנתגיירה, בנה אין צריך טבילה משום שעולה לו טבילת אמו.

יבמות ב': תרפ"ז*.

קידושין ד': רל"א.

בענין גרותו של עובר למ"ד לאו ירך אמו.

כתובות א': רנ"ג.

דברי תוס' ביבמות דף מ"ז ע"ב שמעוברת שנתגיירה, בנה צריך מילת גרות כשנולד, והרא"ה שחולק על זה.

כתובות א': רנ"ג.

דברי הדגול מרכבה בענין אם ב"ד צריכים לדעת שהיא מעוברת.

יבמות ב': תרפ"ז*.

קידושין ד': רל"א.

י. עדות על גרות

שעד מפי עד כשר להעיד על גרות.

יבמות ב': תרפ"ט (קטע "היוצא" וקטע אחרון).

בענין היכא שאמרו שנים שמענו שנתגייר בב"ד של פלוני, האם הוא עצמו נאמן להכחישם.

יבמות ב': תש"ד (קטע "והנה נראה").

בענין אם פסולים יכולים להעיד שראו שנתגייר כמו שמהני "שמענו שנתגייר בב"ד פלוני" דהוי נמי עדות פסולה משום עד מפי עד.

יבמות ב': תש"ד (קטע "ואולי").

בענין אם צריכים לעיכובא שיפרטו בב"ד של פלוני.

יבמות ב': תש"ה.

דברי תוס' דהא דבעינן עדים ואינו נאמן לומר שנתגייר הרי זה רק כשהוא מוחזק לן עד עכשיו כעכו"ם.

יבמות ב': תרצ"ה סק"ג.

המשמעות מלשון הרמב"ם שאע"פ שאם אין לו עדים לא מחזקינן אותו כישראל היכא שאומר נתגיירתי אבל הה"נ שלא מחזקינן אותו כודאי עכו"ם.

יבמות ב': תרצ"ה סק"ג, תש"ג.

יא. גר קטן מטבילין אותו על דעת ב"ד

בענין מה שכתב רש"י שאירי שאמו הביאה אותו להתגייר, ודעות שאר הראשונים בזה.

כתובות א': רכ"ט, רמ"ד.

בענין למה לא הוזכרה מילה, ומי מל אותו.

כתובות א': ר"ל.

שיטת רש"י שגר הבא להתגייר יכול למול גם את בניו קטנים בעל כרחם.

כתובות א': ר"ל (קטע "ועוד" ולהלן שם).

הדרך שבטבילת גר, הדעת היא חלק מעצם מעשה הטבילה שהיא הכניסה ליהדות, ואין הדעת רק בשביל שתחול החלות, ודרכו של הברכ"ש בשם הגר"ח שבכגון זה לא מהני זכי' אלא צריכים מינוי שליחות ממש.

כתובות א': ר"ל.

דרכים שונים בענין מה ב"ד זוכים בשבילו: א', ע"י "זכי" הרי הם משלימים את הדעת שצריכים בשביל החלות גרות. ב', הרי הם זוכים בשבילו את הקדושת ישראל. ג', עצם מעשה הטבילה צריך דעת וכוונה, והב"ד מכוונים בשבילו. ד', הרי זה מיקרי שב"ד עושים את מעשה הטבילה בשביל הגר (ודיון אם לפ"ז המעשה טבילה צריכה להתחס להגר).

כתובות א': רל"א.

הדרך שב"ד פועלים בדרך אפוטרופוס.

כתובות א': ר"מ, רמ"ט (קטע "ועוד הקשה").

הדרך שלהאב יש כח לגיירו מצד היותו אב, וב"ד עומדים במקום האב ונעשים לו אב, ודברי השט"מ שאם אביו או אמו מביאים אותו אין צריכים ב"ד.

כתובות א': רל"א (קטע "ובמאירי" ולהלן שם), רל"ו, רל"ט.

בענין למה צריכים ב"ד ואין אדם פרטי יכול להשלים את הדעת.

כתובות א': רל"א (קטע "והנה עוד יש לעיין").

דרכם של תוס' בסנהדרין דף ס"ח ע"ב בגר קטן מטבלין אותו על דעת ב"ד.

כתובות א': רל"א (קטע אחרון), רל"ג.

בענין למה לא חסר בהודעת מצות וקבלת מצות.

כתובות א': רל"ב, רל"ג, רמ"א (קטע "עוד כתב הריטב"א").

שיטת הריטב"א שבגדלותו צריך קבלת מצות מפורשת.

כתובות א': רמ"א (קטע "עוד כתב הריטב"א").

השיטות בענין אם בקטנותו הרי הוא גר מדאורייתא או רק מדרבנן.

כתובות א': רל"ב, רל"ג סק"ב, רל"ד, רמ"ב, רנ"ב.

הדרך שהוא גר מדאורייתא אבל סומכים רק לענין דברים שהם מדרבנן מחשש שמא ימחה בגדלותו.

כתובות א': רל"ד.

הדרך שהוא גר מדאורייתא אבל רק בזמן קטנותו כי גרות קטן היא סוג חדש של גרות שאינה צריכה קבלת מצות.

כתובות א': רל"ג סק"ב (קטע "ונראה"), רל"ח.

ביאור "הגדילו יכולים למחות".

כתובות א': רל"ג סק"ב, רל"ז - רמ"א.

דרכם של תוס' בסנהדרין ב"הגדילו יכולים למחות".

כתובות א': רל"ג סק"ב, רל"ז.

בענין היכא שגר קטן שהטבילוהו על דעת ב"ד קידש אשה ושוב מיחה האם הקידושין בטלים.

כתובות א': רל"ח.

דברי רש"י ש"הגדילו יכולים למחות" קאי אפילו על נתגייר עם אביו.

כתובות א': רל"ט.

בענין מה שלא הביא הרי"ף ש"הגדילו יכולים למחות".

כתובות א': ר"מ.

דברי התוס' רי"ד ש"הגדילו יכולים למחות" פירושו הגדילו בדעת ואין צריכים שנים.

כתובות א': רמ"א (קטע "והנה התוס' רי"ד").

גדר "הגדילו שעה אחת ולא מיהו".

כתובות א': רמ"א.

יב. דיני גרים

בענין גרים בעיר הנדחת, עי' בערך עיר הנדחת - דיני ההדחה.

בענין עבד עברי שהוא גר, עי' בערך עבד עברי - קנייתו ומכירתו - כללי.

בענין אם יש לגר חלק בארץ ישראל לעתיד לבוא, עי' בערך ארץ ישראל - עוד שאין להם חלק בארץ.

הסוכרים שגר שמל ולא טבל חייב לשמור שבת, דומיא דבני ישראל במרה.

יבמות ב': תרפ"ה בהערה השני'.

קידושין ד': ר"ל בהערה השני'.

הוריות: צ"ה (קטע "והנה יש אחרונים").

בענין אם "מקרב אחיך" שכתוב בפרשת מלך, מעכב.

יבמות ב': תרע"ט.

סנהדרין: ל"ו סק"א (קטע "וע"ע בתוס'").

חומש: פר' ויחי, לא יסור שבט

מיהודה (מ"ט, א') [ב] (קטע
 "וע"ע בתוס").

שיטת הרמב"ם ש"קהל גרים" אסור
 למלכות אפילו לאחר כמה דורות אלא
 צריכים שיבוא מישראל מדור דור.

יבמות ב': תר"פ.

דברי הכסף משנה דסגי למלכות באביו
 מישראל אע"פ שאמו גיורת כמו שסגי
 באמו מישראל.

יבמות ב': תרע"ט.

שיטת הרשב"א שלמלכות צריכים שגם
 אביו וגם אמו יהיו מישראל.

יבמות ב': תרע"ט בההערה,
 תרפ"ד.

דעת רש"י שגר יכול לדון את ישראל רק
 דיני ממונות, ודיני נפשות יכול לדון רק את
 הגר. ודעת תוס' שד"נ אינו יכול לדון כלל,
 וד"מ יכול לדון רק את הגר.

יבמות ב': תרע"ט.

סנהדרין: רמ"ז.

דעת רש"י הנ"ל שגר יכול לדון אפילו
 ישראל דיני ממונות.

כתובות ב': קי"ג.

שיטת הרשב"א שכדי שיוכל לדון דיני
 נפשות בעינין גם אביו מישראל כמו לענין
 מלכות (ודלא כהכ"מ הובא לעיל בסמוך
 כאן).

יבמות ב': תרפ"ד.

שיטת הרשב"א שלשררה בעינין אמו
 מישראל (אבל אין צריכים אביו מישראל)
 והרי זה חמור מדיני ממונות לפי רש"י.

יבמות ב': תרע"ט בההערה.

בענין נתין קודם לגר.

הוריות: קע"ח.

דברי הרמב"ם בפיה"מ בפ"ג דהוריות שגר
 מאומות העולם קודם לגר מצרי ואדומי,
 וגר מצרי ואדומי קודם לגר עמוני ומואבי.

הוריות: קע"ז.

שלפי דברי הרמב"ם הנ"ל יש לחקור אם
 גר מאומות העולם קודם למצרי שלישי
 דהא גם המצרי מותר לבוא בקהל או האם
 שם מצרי גרע.

הוריות: קע"ז.

שכמו שגרות מפקיעה מידי חוב ושיעבוד
 שיש עליו הה"נ שהיא מפקיעה מידי קנין
 ממון כגון קנין למעשה ידים או קנין
 פירות, אבל אינה מפקיעה קנין הגוף גמור
 של עבד כנעני.

גיטין: פרק השולח – עבדים כ"א
 סק"ז.

המחלוקת בין הרמב"ם והר"ן בגר שנשא
 ישראלית אם יש להולד קדושת קהל מכח
 אמו.

כתובות א': רצ"ט (קטע "והנה
 בחי").

(כתובות ב': של"א*.)

קידושין ד': רפ"ז סק"א.

דברי הרמב"ם שגר נוהג מקצת כבוד באביו
 גוי.

חומש: פר' נח, וימת תרה בחרן
 (י"א, ל"ב) סק"א.

יג. גזל הגר

הדרך שדין גזל הגר אינו תלוי דוקא בהיותו
 גר, אלא בהא שאין לו יורשים, והה"נ אם
 הי' שייך ציור אחר של אין לו יורשים.

ב"ק ב': ת"ט סק"ב.

סנהדרין: שכ"ה*.

בענין אם הכהנים יכולים למחול על
 תשלומי גזל הגר.

ב"ק ב': תל"ה סק"ג.

בענין אם בשביל החיוב של גזל הגר
 צריכים דוקא שבועת הדיינים, או האם סגי
 גם בקופץ ונשבע.

סנהדרין: שכ"ו סק"ב.

שאינו יכול לתת גזל הגר לכהן יחידי, ואם
 נתן יוציא, ובענין למה גזל הגר מתחלק
 לכל המשמר ולא רק להבית אב של אותו
 יום.

ב"ק ב': תי"ג.

חומש: פר' בחקותי, לכהן תהי'
 אחוזתו (כ"ז, כ"א).

בענין היכא שהגזלן הוא מכהני אותו
 משמר, האם גם חלקו ככהן של אותו
 משמר יוצאת מתחת ידו לשאר הכהנים.

ב"ק ב': תי"ח.

יד. נכסי גר שמת

שבגר שמת, שהנכסים נשארים הפקר, אין הכוונה שהתורה מפקירה את הנכסים, אשר נוכל לומר שהתורה עושה כן רגע לפני גמר המיתה בשעה שהוא עוד חי, אלא הכוונה היא שמכיון שמת ואין להחפצים בעלים א"כ בדרך ממילא הרי הם נשארים הפקר. גיטין: פרק המביא גט תכ"ה (קטע אחרון).

קידושין ב': ר"צ.

גרמא וגרמי

בענין גרם רציחה, עי' בערך רוצח - גרם רציחה.

בענין סילוק כרים וכסתות, עי' בערך אדם המזיק - הזורק כלי מראש הגג והיו תחתיו כרים וכסתות.

א. האיסור והחיוב תשלומין בגרמא בניזקין

ב. האיסור והחיוב תשלומין בגרמי

ג. הגדרים מתי נחשב גרמא ומתי נחשב גרמי

ד. ציורים פרטיים

ה. מזיק שיעבודו של חברו

ו. כיצד דנין דינא דגרמי

א. האיסור והחיוב תשלומין בגרמא בניזקין

שגרמא בניזקין פטור אבל אסור.

ב"ק א': ת"ל (קטע "והנה לכאורה").

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) א' סק"ב סק"ג סק"ה.

דברי היד רמה בב"ב פרק לא יחפור אות ק"ז (קטע ראשון, עמוד נ"ד טור א' בהדפוס הישן) שגרמא בניזקין אסור או משום לפני עור או משום ואהבת לרעך כמוך.

ב"ק א': א' סק"ה, תרי"ד.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) א' סק"ג.

בענין שגרמא בניזקין חייב לשלם בדיני שמים, ובענין מנלן חיוב זה.

קידושין ג': ל"ז בהערה הראשונה.

ב"ק א': ש"כ.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) א' סק"ד סק"ז.

בענין אם כדי להתחייב בהחיוב לשלם מדיני שמים בגרמא בניזקין צריכים שיעבור על האיסור מזיק.

ב"ק א': תרפ"ח סק"ג.

בענין אם כדי להתחייב עונש בידי שמים (ולא חיוב תשלומין בדיני שמים) צריכים שיעבור על האיסור מזיק.

ב"ק א': תרפ"ח סק"ג.

בענין אם תפיסת הניזק מהני הואיל והמזיק חייב לשלם מדיני שמים.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) א' סק"ח.

בענין אם גרמא חייב לשלם מדיני שמים היכא שלא נתכוין או האם רק היכא שנתכוין להזיק.

ב"ק א': תקע"ה סק"ג.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) א' סק"ו.

שגורם דגורם אסור ומענישין אותו מן השמים, אבל פטור מלשלם מדיני שמים.

קידושין ג': י"ז (קטע "שו"ר"), ל"ז בהערה הראשונה.

ב"ק א': ש"כ, תרפ"ה (קטע אחרון), תרפ"ט.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) א' סק"ה.

ב"ב א': קנ"א סק"א (קטע "וע"ע במשנת") (הדרך שרבי יוסי סובר שגורם דגורם מותר), סק"ד, סק"ה (קטע "ונראה" וקטע "מיהו מה").

ב. האיסור והחיוב תשלומין בגרמי

בענין אם גרמי חייב לפי רבי מאיר מהתורה או מדרבנן.

יבמות ב': תר"צ (קטע אחרון).

ב"ק א': שע"ד בהערה השני', תל"ז (קטע "גם י"ל"), תקפ"ה סק"ב.

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא ל"א, מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) ה', ט'.

ב"מ: פרק המפקיד קפ"ו סק"ד.

ב"ב א': ט"ו סק"ו (קטע "ובתורת חיים"), ט"ז, ר', ר"ב סק"א סק"ב.

סנהדרין: כ"ב סק"ה (קטע "וע"ע בחו"מ" ולהלן שם), פרק זה בורר צ"ז.

שיטת הריצב"א שהחיוב תשלומין של גרמי הוא קנס דרבנן שקנסו בהיזקים השכיחים.

(יבמות ב': תר"צ קטע אחרון).

ב"ק א': ט' (קטע אחרון) ובהערה שם על תחילת האות, ל"א, (שע"ד בהערה השני'), (תל"ז קטע "גם י"ל"), (תקפ"ה סק"ב), תר"פ (קטע אחרון).

ב"ק ב': קס"ז סק"ה, מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) ה'.

ב"ב א': ט"ו סק"ו (קטע "ובתורת חיים"), ט"ז (קטע "מיהו לכאורה"), ר', ר"ב סק"א.

סנהדרין: כ"ב סק"ה (קטע "וע"ע בחו"מ" וקטע "מיהו לפי").

בענין הצד שגרמי חייב מהתורה, האם החיוב הוא מדין אדם המזיק או האם משום ק"ו מנזקי ממונו.

כתובות ב': תע"ה (קטע "ובשם").

ב"ק א': ט' (קטע "ובסוף"), ת"ד (קטע "וכבר כתבנו" ולהלן שם).

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא ל"א, מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) ה' בהערה, י' סק"ב.

ב"ב א': ט"ז (קטע "ואולי").

בענין שגרמי חייב בד' דברים.

ב"ק א': ט' (קטע "והנה יש להקשות"), שמ"ו.

בענין אם גרמי חייב על שוגג כמזיד ואונס כרצון כמו אדם המזיק בידים.

ב"ק א': ט', ת"ד (קטע "וכבר כתבנו" ולהלן שם).

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא ל"א, מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) ה', י' סק"ב.

ב"ב א': ט"ז, ר"ב סק"א.

סנהדרין: פרק זה בורר צ"ז.

בענין החיוב של דיינים לשלם אם טעו משום דחשיב גרמי: האם יש מזה רא' שגרמי חייב בשוגג. וכן בענין חיובו של הדיין שלא טעה.

סנהדרין: פרק זה בורר צ"ז.

שיטת רבינו יונה שגרמי פטור אם לא התרו בו.

ב"ב א': ט"ז (קטע ראשון).

שיטת הרמב"ן שאדם מועד לעולם לא אמרינן בציוור של מזיק בדיבור, ודברי הש"ך שחולק.

ב"ק א': מ"ב סק"ד.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) ט' סק"ח.

בענין קטן שהזיק בגרמי.

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא ל"א.

בענין אם גרמי חייב כשהי' שם גם מזיק בידים.

ב"ק א': שמ"ז (קטע ראשון).

המחלוקת בין הרמב"ן ובעל התרומות אם הגורם גרמי חייב, כגון הגורם לשרוף שטרותיו.

ב"ק א': שע"ד בהערה השני'.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) י' סק"ז.

ג. הגדרים מתי נחשב גרמא ומתי נחשב גרמי

שיטות הראשונים בענין מה נקרא גרמא ומה נקרא גרמי.

כתובות ב': תקי"ז.

ב"ק א': קפ"ה, שכ"א (שיטת הרמב"ם וביאורו של המאירי בדבריו), תרפ"א (כהנ"ל).

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) ג' - ז*.

ב"מ: פרק המפקיד קס"ז (קטע "והנה קשה" וקטע "ברם להסמ"ע").

ב"ב א': ר"א.

מכות: י"ט, כ"א.

השיטה שגרמא וגרמי הם דבר אחד ושרבי מאיר מחייב גרמא.

ב"ק א': ט' (קטע אחרון), קפ"ה (קטע אחרון), (שכ"א), שע"ד בהערה השני', תל"ז (קטע "והנה עיין"), תקפ"ה סק"א, תרע"ז*, (תרפ"א).

ב"ק ב': המשך פרק הגוזל קמא כ', כ"א, מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) ב' (קטע "וע"ע בש"ך").

ב"מ: פרק המפקיד קס"ז (קטע "ברם להסמ"ע").

שלפ"עמים מצינו בגמ' לשון גרמא והכוונה היא לגרמי.

ב"ק א': תקפ"ה סק"א.

בענין גדר "גירי דילי".

ב"ב א': קנ"א סק"ה, קנ"ב סק"א.

בענין גרמי לעומת דבר הגורם לממון.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ל"ב.

בענין היכא שגרם לו להוציא הוצאות, כגון שזרק את המטבע שלו לים וגורם לו להוציא הוצאות כדי להעלותו, האם זה נחשב גרמא או גרמי.

ב"ק ב': המשך פרק הגוזל קמא י"ט, כ'.

דינים שונים בזרק מטבע של חבירו לים הגדול.

ב"ק ב': המשך פרק הגוזל קמא

כ"ב, כ"ג, כ"ג*.

שהיכא שפיחת את דמי החפץ ע"י שפגם את גופו אבל אפשר להחזיר שויו ע"י הוצאות, הרי זה בגדר גרמא או גרמי (שגורם לו להוציא הוצאות) ולא מזיק ממש (בוזה שלעת עתה הפחית את דמיו).

ב"ק ב': המשך פרק הגוזל קמא כ"ד.

בענין היכא שעשה היוזק שאפשר לתקנו, והניזק עתיד להוציא ממון כדי לתקנו, האם הוא יכול לתבוע את ההוצאות מהמזיק כבר עכשיו לפני שהוציא את ההוצאות (אלא שאכתי יש לזה רק דין של גרמא או גרמי).

ב"ק א': תכ"א סק"א (קטע "ברם נראה").

בענין היכא שמכניס לתוך חפץ מסוים חומר שעתיד לעשות בו קלקול לאחר זמן, האם זה נקרא גרמא או מזיק בידיים.

ב"ק ב': המשך פרק הגוזל קמא ג'.

ב"ב א': ט"ו סק"ג בהערה השני'.

ד. ציורים פרטיים

בענין משסה כלבו של חבירו בחבירו.

קידושין ג': ל"ז סק"ד סק"ו (קטע אחרון).

ב"ק א': ל"ח (קטע "מיהו יש ליישב"), שי"ט - שכ"ב.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ר"ב.

בענין נעל ביתו של חבירו ואינו נותנו להכנס לשם.

ב"ק א': רע"ה (קטע ראשון ולהלן שם).

בענין גרמי דבהמתו.

ב"ק א': ט' (קטע "ועיין גם"), ל' (קטע "הרי"), הסוגיא של אשו משום חציו ט"ז, שע"ד בהערה השני', תקנ"א סק"ב סק"ג, תקע"ז, תקפ"ה סק"ב, תרס"א.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) י' סק"ו.

ב"ב א': ט"ו סק"ב סק"ג.

שאפילו אם גרמי דבהמתו פטור אכתי יכול להיות שגרמי דבורו חייב.

ב"ק א': שע"ד בההערה השני' (קטע "גם יתכן").

בענין שורף שטרותיו של חברו, וכן בענין החזיר שטר פרוע להמלוה, וכן בענין נתן שטר שאינו פרוע להלוה, וכן בענין סופר שכתב מנה במקום מאתים.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) ג'.

עוד בענין השורף שטרותיו של חברו.

ב"ק א': ת"ל.

בענין למה דיין שחייב את הזכאי חשיב גרמי ולא גרמא.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) ג' בההערה השני'.

סנהדרין: פרק זה בורר צ"ז.

בענין אם שנים שכובשים עדותן חייבים לשלם רק מדיני שמים משום דחשיב גרמא או האם חייבים גם מדיני אדם משום דחשיב גרמי.

ב"ק א': תרפ"ח.

שבועות: קכ"א (קטע "והנה בב"ק" ולהלן שם).

עוד בענין הנ"ל: ביאורו של הרמב"ן למה שנים שכובשים עדותן חשיב גרמא ולא גרמי.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) ד'.

עוד בענין הנ"ל: דברי הנ"י בשם הרא"ה שכובש עדותו אינו חייב משום גרמי משום שלא עבר על איסור אלא רק לא קיים גמילות חסדים, ושכוונת הרא"ה היא לשנים שכובשים את עדותם.

ב"ק א': ב' סק"ג, תרפ"ח סק"א סק"ג.

(ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי ד').

שבועות: קכ"א (קטע "והנה

בב"ק" ולהלן שם).

דברי הנתיחה"מ שע"א הכובש עדותו עובר רק על איסור דרבנן.

ב"ק א': תרפ"ח סק"ב.

בענין השוכר עדי שקר.

קידושין ג': י"ז (קטע "שו"ר"), ל"ה סק"א, ל"ז סק"א ולהלן שם, חלק ההערות דף מ"ב הערה ל"ב.

ב"ק א': תרפ"ה - תרפ"ז.

סנהדרין: פרק זה בורר פ"ב (קטע "והנה בב"ק" ולהלן שם).

חומש: פר' בראשית, ויאמר ה' אלקים אל הנחש כי עשית זאת (ג', י"ד) (קטע "והנה בב"ק" ולהלן שם).

בענין האומר לחבירו (ולא שוכר את חבירו) לומר עדות שקר או להזיק, ע"י בערך מסית, ובערך שליחות סקי"ח.

בענין שהיכא שהודו העדים ששיקרו במה שחייבו את הנתבע הרי הם חייבים לשלם את מה שהפסידו. ובענין היכא שאפשר לגבות מן התובע ולהחזיר את הכסף שזכה בו, האם עושים כן.

ב"ק א': תרפ"ה בההערה.

מכות: ס"ב, ס"ג.

בענין "שויא טמון באש".

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) ד'.

בענין ריפוי בהמתו וריפוי אדם.

ב"ק א': ס"א (קטע "ויש להוסיף"), תכ"א סק"א (קטע "והנה עיין לקמן" ולהלן שם) סק"ב.

ב"ק ב': המשך פרק הגוזל קמא כ', כ"ד, מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) ז'.

בענין מוסר.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא וגרמי (בסוף הכרך) ה' (קטע "ועי'

בש"ך"), ח' סק"ג, ט' סק"ב
סק"ח.

ב"ב א': ט"ז (קטע "גם יש
ליישב").

בענין שנים שמסרו ויש גם בהאחרון כדי
להזיק לבדו, מי חייב.

ב"ק א': ק"ע סק"א (קטע "והנה
עיין בתשובת").

בענין דברי הגמ' בב"ק דף קי"ז שאם
אנסוהו נכרים והראה ממון חבירו הרי הוא
פטור. ובענין שיש חילוק בין אם האנס בא
במיוחד כדי ליטול ממון חבירו או לא. וכן
שחלוק בין אם הוא שומר או לא.

גיטין: פרק המביא גט תע"ט, ת"פ
(קטע "והש"ך").

בענין היכא שהאנס הי' יכול ללוקחו
מעצמו.

גיטין: פרק המביא גט ת"פ (קטע
"וכתב הנתייה"מ").

בענין מראה דינר לשולחני.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא
וגרמי (בסוף הכרך) ח' סק"ד, ט'
סק"ג.

דברי הרמב"ן והרא"ה בענין אם כריית בור
חשיב גרמא או גרמי.

ב"ק א': ט', שע"ד בההערה השני',
הסוגיא של אשו משום חציו ט"ז,
שפ"ז (קטע ראשון), שצ"ב*,
שצ"ד בההערה.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא
וגרמי (בסוף הכרך) י' סק"ט.

ב"ב א': ט"ו סק"ו (קטע אחרון).

שיטת הרמ"ה שבפורץ כותל בריא בפני
בהמת חבירו וברחה, הפורץ חייב על
הבהמה.

ב"ק א': ט' בההערה, תר"פ.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ג (קטע
"מיהו עי' בטור").

ב"ב א': ט"ו סק"ו.

שיטת הרמ"ה שהיכא שהי' חייב לבנות
כותל משום היזק ראי' ולא בנה ובאו גנבים

הרי הוא חייב לשלם מה שגנבו, אבל רק
אם התרו בו לבנות.

ב"ק א': ט' בההערה, תר"פ (קטע
"והנה ההסבר").

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ג (קטע
"מיהו עי' בטור").

ב"ב א': ט"ו סק"ב סק"ו.

בענין מחיצת הכרם שנפרצה אומר לו גדור
וכו': שיטות הראשונים בענין למה בעל
הכרם חייב יותר מבעל הזרעים.

ב"ב א': ט"ו.

המחלוקת אם מיקרי שהכרם הזיק את
הזרעים בדרך גרמי, או האם מיקרי שהזיק
בדרך מזיק בידים רק דחשיב גרמי משום
שצריכים גם יאשו של בעל הכרם.

ב"ב א': ט"ו סק"ג ולהלן שם, י"ז
סק"ב.

דברי הרמב"ן שמפגל חשיב מזיק בידים
ולא גרמי כי השחיטה היא מעשה.

ב"ב א': י"ז סק"א בההערה
הראשונה.

זבחים ב': תשמ"ד בההערה.

ה. מזיק שיעבודו של חבירו

בענין מזיק שיעבודו של חבירו: שיטת
הראב"ד שאפילו למ"ד שגרמי חייב, מזיק
שיעבודו של חבירו פטור משום שבדנפשי'
קעביד.

גיטין: פרק השולח - עבדים צ"ד.

ב"ק א': ת"ל.

בענין אם במזיק שיעבודו של חבירו הרי
זה נקרא שהזיק את החוב כי הזיק את
המקום גבי', והצד לפוטרו הוא משום
דחשיב רק בגדר גרמי, או האם אין זה
נקרא שהזיק את החוב אלא שהזיק את
השדה, והצד לפוטרו הוא משום ש"כדידי'
קעביד.

ב"ק א': ת"ל*.

ו. כיצד דנין גרמי

בענין אם המודה בחיוב גרמי פטור משום
דחשיב מודה בקנס.

ב"ק ב': קס"ז סק"ה, ש"ל (קטע
 "והנה עיין לעיל" וקטע "ועכ"פ"),
 מראה מקומות בענין גרמא וגרמי
 (בסוף הכרך) י' סק"ה.

ב"מ: פרק המפקיד קפ"ו סק"ד.

ב"ב א': ר"ב סק"ג.

סנהדרין: כ"ב סק"ה.

בענין "משמתינן לי" עד דקביל עלי כל
 אונסא דאתי מחמתיה".

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא
 וגרמי (בסוף הכרך) א' סק"ט.

גשם

המחלוקת ראשונים בענין אם מהני מה
 שמזכיר גשם צ' פעמים בשמיני עצרת.

ב"ק א': רצ"ו (קטע "ובחי'
 הגר"ש").

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ע"א
 סק"ב בההערה, ר"ל, המשך פרק
 הגזול קמא כ"ח, ש"ל (קטע "והנה
 עיין"), מראה מקומות בענין גרמא
 וגרמי (בסוף הכרך) י' סק"ד.

ב"מ: פרק המפקיד קפ"ו סק"ד.

ב"ב א': ר"ב סק"ג.

מכות: ס"ג.

בענין אם קנסו בנו אחריו.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא
 וגרמי (בסוף הכרך) ה', ט' סק"ז,
 י' סק"ג.

בענין אם המודה במקצת בחיוב גרמי חייב
 שבועת מודה במקצת.

ב"ק ב': מראה מקומות בענין גרמא
 וגרמי (בסוף הכרך) י' סק"ח.

בענין אם דנין גרמי בזה"ז.